

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeje izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 1152 Močno bombardiranje sovražnega ladjevja Dva angleška rušilca potopljena, več parnikov torpediranih - 6 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na srednjem odseku bojišča na Siciliji so čete osi po srditih bojih izpraznile Caltanissetto in Enno in zasedle nove postojanke.

Od 10. do 20. julija je bilo uničenih 228 sovražnih tankov in nad 100 poškodovanih, poleg tega pa je še mnogo drugih sovražnik izgubil med izkrcavanjem.

Letala našega petega naskakovalnega roja so izvedla drzen napad na pristanišče Augusta in težko poškodovale trgovski parnik velike tonaže in prevozni parnik. Med bojem je bilo sestreljenih dveje sovražnih letal. Tri naša letala se niso vrnila.

Težki nemški bombniki so v noči na 20. julij napadli pristanišče Malte. Zadelo so pristaniške naprave in sedem trgovskih parnikov, od katerih dva je treba smatrati za potopljena. Nemški motorni torpedniki so na mestu potopili v vodah Sicilije dva rušilca in 3000 tonski parnik in torpediral se trgovski parnik srednje tonaže; vse edince so se vrnila na oporišče.

Sovražni poleti nad Napoli in nad kraje v Campaniji, Calabriji in Sardiniji so prizadejali lahno škodo in povzročili malo žrtev. Protiletalske baterije so sestrelile dve letali v Napoliju, eno blizu Salerno in eno v okolici Decima. (Cagliari).

V Napoliju in v pokrajini so zaradi letalskih napadov, omenjenih v današnjem poročilu, nasteli 13 mrtvih in 45 ranjenih.

Ves svet se zgraža zaradi bombardiranja Rima Svetovno javno mnenje razkrinkava hinavščino Churchillovih in Rooseveltovih obljub

Berlin, 21. julija AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja lepo fotografijo o baziliki sv. Lovrenca. Slika je objavljena v sredini lista pod naslovom čez tri kolone, ki se glasi: »Se en zločin sovražnega hinavstva«. Naslov sledi dolg članek o terorističnem napadu anglosaških letal na Rim. Če bi kdo pred tremi leti pisal, da bodo blazna razdejavanja dosegla tak višek, tedaj bi ga proglasili za blaznega. Na žalost pa smo danes pred to najžalostnejšo stvarnostjo. Ameriški in angleški letalci nadaljujejo svojo vojno proti katedralam in dosejajo 60 bile žrtve stolnice v Kölnu in mnogo cerkva v Italiji in v Nemčiji, tokrat pa so si

proti bazilikam tega mesta. Ti hinavci pa sedaj govore, da so hoteli zadeti samo vojaške cilje, pa se je še enkrat izkazalo, da je to podla laž.

Berlin, 21. julija AS. Nemški listi se še vedno vprašujejo, kako morejo Angleži in Amerikanci trditi, da so v Rimu hoteli bombardirati samo vojaške cilje, pa so zadeli katedralo in baziliko sv. Lovrenca. Prav tako bombardirajo cerkve v Italiji in v Nemčiji. Sovražniku pa ne gre toliko za to, da bi zadel vojaške cilje, ampak da bi sejal strah med prebivalstvom, ubijajoč žene in otroke.

Bern, 21. julija AS: Švicarski tisk obsežno komentira letalski napad na Rim. List »Gazette

Vladarjevo darilo za žrtve letalskega napada v Rimu

Rim, 21. jul. AS: Vel. Kralj in Cesar je poslal rimskemu guvernerju znesek 1 milijona lir, da ga razdeli med potrebne družine v mestu, ki so bile ob letalskem napadu prizadete.

čijo in je zelo prizadejala italijansko kolonijo. Na turške kroge je napravil velik vtis obisk papeža baziliki sv. Lovrenca in mestnim predelom, ki so jih bombe najbolj prizadejale.

Šanghaj, 21. julija. AS. Italijanska kolonija je z največjim obsojanjem sprejela novico o barbarskem bombardiranju Rima. Italijanski krogi poudarjajo, da bo ta prvi napad na Rim samo povečal sovraštvo proti Angležem in Amerikancem vsega italijanskega ljudstva. Nasilje in razne poslanice ne bodo preplabile ali demoralizirale italijanskega ljudstva, ki je vedno bolj trdno v svoji želji doseči zmago.

Tokio, 21. julija AS Vsi listi obširno pišejo o barbarskem napadu na Rim in o obisku papeža baziliki sv. Lovrenca in razdejanem delu mesta. Listi podčrtavajo, da prebivalstvo v Rimu s hladnim mirom in s povečanim bojnim duhom odgovarja sovražni propagandi, katere krinka človečanstva je sedaj popolnoma odpadla. Mnogi listi objavljajo sliko bazilike sv. Lovrenca.

Zagreb, 21. julija. AS. List »Nova Hrvatska« komentira bombardiranje Rima in objavlja članek pod naslovom: »Kdo rešuje civilizacijo?«. Svoj članek zaključuje list z ugotovitvijo, da je bila Churchillova in Rooseveltova poslanica italijanskemu ljudstvu lažniva in da danes vsakdo dobro ve, kdo rešuje evropsko civilizacijo, kdo pa jo uničuje. Dejstva so danes jasnejša od nekaterih poslanic.

Kneginja Piemontska na tolažilnih obiskih po Rimu

Rim, 21. jul. AS. Kneginja piemontska je predvčeršnjim takoj odšla v prizadete rimske predel, se zanimala za prizadete družine in po raznih rimskih bolnišnicah obiskala ranjene. Nesla jim je svojo tolažilno besedo in pokazala vso svojo plemenitost. Včeraj popoldne se je vrnila na nov obisk v predele, ki so bili cilj sovražnikovega napada in e odšla v »krajeno skupino »Aldo Sette«, kjer je sedež organizacije za prvo pomoč in razmestitev po bombardiranju prizadetih.

Današnji sprejem pri papežu odpovedan

Vatikan, 21. julija. AS. »Osservatore Romano« objavlja: Zaradi sedanjih okoliščin in da se izognemo gneči ter dolgi hoji iz kraja v kraj, ki bi bila nevarna za tiste, kateri bi se hoteli udeležiti običajnega sprejema pri sv. očetu ob sredah, je ta sprejem za danes odpovedan.

Prosvetni minister si ogleduje škodo v rimskem vseučiliškem mestu

Rim, 21. julija. AS. Prosvetni minister je v spremstvu načelnika pisarne ter glavnega ravnatelja za vseučiliški pouk šel v vseučiliško mesto, da bi se sam prepričal o škodi, ki jo je povzročil nesrečni nasprotnikov letalski napad na največjo učno ustanovo. Z rektorjem je obiskal zadeta poslopja ter dal navodila za preselitev tistih uradov ter za naglo obnovo poslovanja in dela v znanstvenih zavodih. Minister je rimskemu vseučilišču izrekel tovariški pozdrav šole ter je pohvalil profesorje in študente iz vseučiliške milice, ki so se izkazovali med napadom in po njem.

Bitka besni na tisoč kilometrov dolgi črti

V Berlinu, 21. julija. Dejstvo, da so Sovjeti razširili svoje poskuse prodiranja na ves južni odsek bojišča, napadajoč posebno obrambne postojanke na Doncu in Miusu, smatrajo tukajšnji vojaški krogi kot odzivanje porazov, ki jih je sovražnik doživel med Bjelgorodom in Kurskom.

Ker se v odseku pri Orlu položaj ni spremenil, kot so menili Sovjeti, je bilo pričakovati po izkušnjah v vseh dosedanjih bitkah, da bo sovražnik iskal kje druge izhoda, in kar je povsem jasno: na bojišču nasproti črte Bjelgorod-Kursk, to je ob Doncu, z namenom, da bi tu razvil boje proti nemškim postojankam.

Čeprav je tako sovražnik izgubil sleherno možnost, da bi presenetil z nenadnim napadom, je naravno, da je razširjenje bojišča na daljši črti, napad silovitosti, ki jo je pokazal v zadnjih 24 urah. Temu pa je takoj odgovorilo nemško poveljstvo z bitko, ki se je začela na 250 kilometrov dolgi fronti od Bjelgoroda do Orla in se razteza na vse bojišče do Azovskega morja in Suhiničev, ter tako presega značno črto 1000 km. Kakor zatrjujejo tukajšnji vojaški strokovnjaki, je gotovo, da bo znala nemška razporedba odgovorjati novim obrambnim zahtevam, ki naj pobijejo sovjetski napad, in glavno poveljstvo tudi lahko sprejme materialno bitko, uničujoč sleherno možnost uveljavljanja sovražnega vojnega gradiva, ki se kopiči tem bolj, čim bolj se razteza bojišče.

To je že razvidno iz poslednjega vojnega poročila, ki pravi, da je bilo 415 sovjetskih tankov izločenih iz boja v soboto, kakor tudi

to, da se borba nadaljuje prav v teh dneh tako, da se je zvišalo uničenje tankov povprečno na 300 na dan, in je bilo od 5. julija dalje uničenih 4000 tankov.

Poročila o sovjetskih napadih si je tako razložila nemška obveščevalna služba, ki jih je prejela iz pristojnih vojaških krogov.

Pričakovani sovražni napad se je izvršil na Doncu in na Miusu po popolni pripravi topništva, ki so ga podpirale skupine bombnikov in bojnih letal. Odpor nemških čet je bil osredotočen v topništvu, ki se je povsem izkazalo. Po zbiranju sovražnikovih sil v nekaterih predelih, je prišlo tudi do brezpomembnih prodoranj, ki pa so bila takoj zavrnjena s protinapadi. Pri teh napadih so Sovjeti izgubili mimo tisočev mrtvih tudi 62 tankov.

Najhujši boji so bili na odseku pri Orlu. Kljub divjim sovjetskim napadom na jugovzhodnem poboju nemške bojeve črte, sovražnik ni mogel doseči nobenih uspehov. Na nasprotni strani, to je med Orlom in Suhiničev, je prišlo le do enega predora, ki pa so ga nemške sile takoj odbile.

Kakor je znano, je sovražnik razvijal svoje delovanje tudi na skrajnem južnem odseku ob kubanskem bojišču, ne da bi dosegel kak pomembnejši uspeh.

Na severnem bojišču so zlasti ob Ilmenskem jezeru in pri Leningradu začele delovati nemške topniške postojanke, da bi zavrele gibanje sovražnih čet, iz česar je slutiti, da bo sovražnik napadel tudi na tem bojišču. (La Stampa)

Duce in Hitler sta se sestala v Sev. Italiji

Rim, 21. julija. (Stefani.) Včeraj sta se v nekem mestu Sev. Italije sešla Duce in Hitler. Razpravljala sta o vprašanjih vojaškega značaja.

upali zadeti središče krščanstva, ki hrani toliko umetnostnih in duhovnih zakladov, ki so last vsega civiliziranega človeštva. Ta zločin presega vse, kar sta dosedaj zagrešila Churchill in Roosevelt. Sicer pa je to pojav vojne, ki ga je porodilo židovstvo proti krščanstvu in sedaj že ni nobene razlike več med boljševiki in demokracijo. Amerikanci sili v boj proti Evropi tudi sovraštvo proti duhovni superiornosti Evrope. Rim, mati tisočletne civilizacije je za vse blesteč simbol in gospodje v Beli hiši niso našli ničesar drugega kot to, da so poslali letalce

de Lausanne poudarja, da je bombardiranje Rima zadelo življenjsko središče naše civilizacije in piše, da vsi duhovi, ki so nad materijo, s skrbjo spremljajo bombardiranje mesta, čigar uničenje bi bilo kakor simbol naše civilizacije, ki so jo rodovi podedovali na zemlji stare Evrope.

List »Suisse« piše, da je bombardiranje Rima zmanjšanje moralnih vrednot spriču neizbežnih nujnosti vojskovanja.

»Corriere del Ticino« piše, da je bombardiranje z visoke višine kakor ga izvajajo Amerikanci pač zadosten dokaz, da je bilo bombardiranje Rima določeno za to, da seje razdejaje med zakladi umetnosti in civilizacije. Bombardiranje Rima spada v okvir ofenzive proti morali naroda, da bi ga zadelo v srce v njegovih svetiliščih. Bombardiranje Rima je žalostno poglavje Italije, toda narod je odločen prestati preizkušnjo do skrajnosti.

Kopenhagen, 21. julija AS: Bombardiranje Rima je napravilo velik vtis na Danskem in krajevni tisk popisuje obširno ta bombardiranje v posebnih brzojavkah iz Rima, v katerih podčrtava moško obnašanje rimskega prebivalstva nasproti silovitosti sovražne jeze. Dnevniški objavljajo dolge članke s slikami o italijanskih krajih in zakladih umetnosti, last svetovne kulture, ki pa so bili barbarsko zadeti od bomb Angležev in Amerikancev.

Helsinki, 21. julija. AS. Finske radijske postaje in finski tisk obsežno komentirajo bombardiranje Rima. Finske radijske postaje objavljajo italijanske poročila o tem, kako je sovražno letalstvo razdejalo baziliko sv. Lovrenca in pokopališče Verano ter ljudske predele mesta Tibertino in Pretestino, vseučiliško mesto in polikliniko. Finski radio je podčrtal obisk sv. očeta razvalinam sv. Lovrenca ter obiske Kralja in Cesarja in Kraljice in Cesarice.

Carigrad, 21. julija. AS. Novica o bombardiranju Rima je napravila izreden vtis na vso Tur-

Zavezniške obljube Siciliji - sama prevara

Lizbona, 21. jul. AS. Diplomatski dopisnik »Britanovec« v Londonu piše o dogodkih na Siciliji ter pravi, da je boj mnogo bolj trd, kakor so Angleži in Amerikanci pričakovali. Varni so se glede vedenja Sicilijancev, ki so zavezniški vojski ne samo nenaklonjeni, marveč na vse načine pomagajo italijanskim vojakom ter se v mnogih primerih z njimi vred vojskujejo proti nasprotniku s pogumom in zagrizenostjo, vredno vsega občudovanja. Da bi si pridobili naklonjenost prebivalstva, so zavezniški ponovno razglasili, da bodo Sicilijo oskrbeli z živežem v obilju ter z vsemi božjimi dobrotami, brž ko bodo čete izkrcane. Čeprav je nastopil sam Cordell Hull, da bi s svojo veljavo potrdil to obljubo, čustva Sicilijancev proti nasprotniku niso nič kaj prijazna, kakor so se zavezniške izkrcavalne čete na lastni koži lahko prepričale, ko so prišle na junaški otok Sicer pa so dejstva ponovno dokazala, da Angleži in Amerikanci niso mogli izpolniti dane obljube, kakor je že pri njih navada. Torej je šlo spet za prav debelo laž in prevaro. Zakaj

Minister Magistrati se je nato pristrčno razgovorjal s člani zveznega sveta, ki so mu izrazili svoje najboljše želje za njegovo poslanstvo v Švici.

Sovjeti preganjajo Iranec

Ankara, 21. jul. AS. Sovjetska oblast je odpeljala več sto Irancev v ruska koncentracijska taborišča, češ da so zagrešili dejanja sabotaže. Med njimi je mnogo žensk, ki so jih zaprlj, ko so se iranski nacionalisti pred nekaj tedni postavljali po robu obveznemu delu, ki so ga Sovjeti razglasili v krajih, zasedenih po rdečih četah. Domačini so po tem vojaškem ukrepu morali opravljati železniška in cestna dela. Na ugovore iranske vlade, češ da je sovjetska oblast vse te ljudi po krivici zaprla, so boljševiki odgovorili, da gre za začasne ukrepe in da bodo jetnike v nekaj dneh spet izpustili.

Boji ob Miusu in srednjem Doncu

Sovjetski napadi pri Orlu krvavo odbiti — Sovjeti so v času od 5. do 19. julija izgubili 4827 tankov, še več sto tankov pa je uničilo letalstvo. Zajetih je bilo 45.172 ujetnikov — V istem času sestreljenih 2444 letal. Odbiti izkrcavalni poskus na norveške obale

Hitlerjev glavni stan, 21. julija. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Ob Miusu in srednjem Doncu je poskušal sovražnik tudi včeraj z močnimi pehotnimi in oklepnimi silami zamašiti našo obrambno fronto. Močni sovražni napadi in sunki so se menjavali z lastnimi protinapadi. Boji se nadaljujejo.

Tudi v prostoru pri Orlu se težka obrambna bitka nadaljuje predvsem vzhodno in severno od mesta. V južnem delu tega odseka so bili krvavo odbiti na široki fronti podvzeti sovjetski napadi; krajevni vdori so bili zajezeni.

Včeraj so uničile naše čete 133 sovjetskih oklepnih vozil.

V času od 5. do 19. julija je bilo v silovitih napadalnih in obrambnih bojih zajetih 45.172 ujetnikov, sestreljenih od oddelkov vojske, oborožene SS in protiletalskega topništva 4827 oklepnih vozil in več nadaljnjih sovjetskih oklepnih vozil uničenih od oddelkov letalstva. Razen tega je bilo zajetih ali uničenih 2201 top in 1080 metalcev granat. V istem času je bilo sestreljenih 2344 sovjetskih letal.

V črnem morju je potopila nemška podmornica tovorni parnik z 2000 br. tonami, v Kronštadtskem zalivu pa so obale baterije vojne mornarice zantelile požar na nekem vlačilu. Z njegovim uničenjem je računati.

Pod zaščito goste megle je podvzel sovražnik v noči na 20. julij z močnimi silami izkrcavalni poskus ob severni norveški obali pri Vardöju. V takojšnjem koncentriranem ognju vseh k obrambi obale nastopivih oddelkov vojske, vojne mornarice in letalstva se je sovražno izkrcavalno podjetje popolnoma ponesrečilo. Sovražniki se je z izgubami v gosti megli umaknil.

V zapadnem odseku siciljskega bojišča so nemško-italijanske bojne skupine nemoteno od sovražnika po načrtu izvedle zapovedane pokrete. V vzhodnem odseku so bili številni napadi britanskih čet odbiti in krajevni

Novi italijanski poslanik v Švici izročil poverilnice

Bern, 21. julija. AS. Včeraj je novi italijanski poslanik v Švici grof Magistrati predložil svoje poverilnice švicarskemu zveznemu svetu. Grof Magistrati je spremljal načelnik švicarskega protokola in vsi civilni in vojaški člani kraljevega poslanstva. V svoji poslanici je poslanik podčrtal prijateljske vezi, ki vežejo Italijo in Švico ter je poudaril okoliščine, v katerih danes Švica tako zelo bolj kot kdaj prej opravlja človečansko delo. S svojim poslanstvom je v središču Evrope in to njeno poslanstvo je izredno pomembno in značilno.

V svojem odgovoru je zvezni svet poudaril, da so pristrčne vezi prijateljstva med obema državama zelo učinkovite in je zlasti omenil večno funkcijo italijanske civilizacije, čigar duhovna lastnina pripada vsem človeštvu. Na koncu je podčrtal sodelovanje, ki danes obstoja med Švico in Italijo za vedno večjo človečansko vzajemnost v sedanjem trenutku.

Pota in cilji Mahatme Gandhija

Indija se prebujala. Sluši glas svojega voditelja, svojega junaka. Sluši orjak se giblje. Nezaslišane stvari se dogajajo, svet se čudi.

Kdo je ta, ki ga posluša 300 milijonsko ljudstvo od Ceylona do Himalaje? Katera beseda je to, ki ima tako moč?

Satyagraha se imenuje ta beseda: odpor brez nasilja.

Kdo je, ki jo izgovarja, da se stresajo tla ogromnega carstva?

Mohandas Karamchand Gandhi — ki ga imenujejo Mahatma: velika duša.

Tako stoji zapisano v starih indijskih knjigah imena Vsevednega:

»Blesteti, Edini, Stvarnik, Mahatma, stanuje v srcih ljudstev.

Govori gledajočim, raziskovalcu, modrijanu. Kdor ga spozna, je nesmrten.«

— — — Evropejec, ki potuje po Indiji, lahko obišče Mahatma Gandhija v njegovi hiši v Ahmedabadu. Hiša ima le dve sobi, odprta je vsakomur. Gandhi sedi na terasi na blazini na tleh, opasan z belo bombažno tkanino, ki si jo je sam skakal. Pri hladnejšem vremenu si ogrne debelejšo sukneno ogrinjalo preko ramen. Neutrudno vrti prsteno ali snazi sočivje za svoje goste. (Kdor pride opoldne, dobi sočivje z rižem, Gandhi sam se hrani samo z mlekom in sadjem.) Dela vsak dan od pol petih jutraj, to je začetek njegovega dneva. Njegove roke ne počivajo niti tedaj, ko govori, ko narekuje, pri nobeni konferenci, na nobenem potovanju. Voz se preko dežele, posvetuje se s svojimi prijatelji, odgovarja na sprotnikom, ljudstvo ga spremlja — njegovo vreteno potuje z njim: črna skrinjica, okovana z medenino, jeklen drog, vretenca, bombaž, lepe barve starindijskih tkanin. Vjoličasto, oranžno, rdečo, temno modro. Samo khaddar, na roko tkano tkanino, dovoljuje Gandhi svojemu ljudstvu: vsi morajo preiti in tati, bogati in revni — tako se bo Indija osvobodila tuje blaga. On sam sveti s svojim zgledom; odklanja vsako utrujenost, njegovo telo zanj ne šteje.

Majhen, suhljat mož, neznan, skoraj grd; temnih oči, ki žare nepopisne dobrote. Tiho obliče, v katero je vtisnjeno potrpljenje in ljubezen. Preprost kot otrok, pohleven tudi do sovražnikov; resničen v vsej notranjosti, ponižen ob vsem čenčenju. Tisoči ga obdajajo, kjer se prikaže; valovi ljubezni in spoštovanja kipe okoli njega. Molče prihajajo, dotaknejo se njegovih nog in molče odhajajo, da napravijo prostor drugim. Njegovi mu brezmejno zaupajo, vladajoči krogi se ničesar ne boje bolj kot njega. Do smrti upen je po takih sprejemih bolni mož, njegov glas je komaj slišen od slabosti, poln sočutja je vedno za tujo bol. Srečen pa je le v samotni, ko lahko prisluškuje svoji notranjosti, »drobemu tihemu glascu«. (Tako imenuje eno, kar v njem govori.) Komaj ga je zapustila množica, že zapade v globoko razmišljanje.

Tak je Gandhi zdaj. Kako je tak postal? Kakšna je bila pot? Kaj naj pomenijo njegovi cilji?

Gandhi se je rodil leta 1869 v plemeniti in odlični indijski družini. Ko je z devetnajstimi leti odhajal v Anglijo študirati pravno vedo, je obljubil materi, da se bo vzdržal vina in tudi mesa. Da se ne bo dotaknil nobenega dekleta. Takrat je bil že oženjen od svojega dvanaestega leta po načinu starindijske navade otroških zakonov. (To navado je pozneje močno izpodbijal. Neizrečeno mnogo hudega morajo večkrat prestati take otroške žene. Izčrpanega telesa rodijo leto za letom, brez vsakršne pažnje in nege. Siromašne so poleg tega še prisiljene k težkemu poljskemu delu. Gandhijeva žena je imela v tem pogledu povsem drugačno usodo. Ljubezen, trajajoča vse življenje, jo je napravila za tovarišico možu; vedno ga je razumela in se udeleževala njegovega mišljenja in dela.)

Kot mlad pravnik se je vrnil Gandhi v domovino. Svoje življenjsko delo pa je pričel kot odvetnik v Južni Afriki, v Pretoriji, kamor so ga poklicali indijski trgovci.

Takrat je spoznal nesrečo svojega ljudstva. Kakor strela je udarilo vanj: po lepo zavarovani otroški dobi, po letih študija, ko so ga Evropejci imeli za enega svojih. V Južni Afriki je bilo kakih 150.000 Indijcev v gospodarskem tekmovanju kot delavci, naselniki, trgovci. Brezobzirno so jih izpodirali Evropejci — bela rasa. Zaničevali so vsakega temnopoltga tekmečca, podili so jih iz železnice, odstranjali iz gostišč, zasramovali so jih in jih dejansko napadali. Tudi visoko izobraženi Indijci so morali trpeti zaničevanje in zasramovanje, med njimi tudi Gandhi. Še bolj pa ga je bolela žalostna usoda njegovih rojakov, ki so bili ponižani v drhal brezpravnih, malosrčnih ljudi brez volje. Ker se je čutil z njimi eno, jih je sklenil voditi in jim je moral pomagati. Kakor vsak pravi voditelj je začel to delo od znotraj in pri sebi.

Najprej je hotel spoznati pot, večne zakone pravice in krivde in smisel življenja. Tu se Indijec skoraj dotika krščanske religije. Preučil je Novi zakon. »Prekipevam od sreče,« pravi, »da sem prebral ta čudoviti sistem.« Ko je kmalu nato izdal neko okrožnico, jo je končal s kristusovimi besedami: »Iščite najprej božje kraljestvo

in njegovo pravico in vse drugo vam bo navrženo.«

All bi bil Gandhi povsem našel h krščanstvu, če bi bil živel med kristjani, med pravimi kristjani? Kakšna je bila bela rasa, kristjan, ki jo je spoznal v Evropi?

Da bi nikoli niče od nas ne rekel tega, kar je rekel Gandhi o Evropi:

»Evropa ni krščanska, saj moli mamone!«

Če tudi Gandhijeva pot nima krščanske smeri, ima pa vendar podoben smisel. Po njegovi lastni izjavi je našel to pot iz pridige na gori: »Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedili!«

Gandhi je hotel, naj bi njegovo ljudstvo zopet posedlo tisto zemljo, ki jo je podedovalo po svojih očetih. Ako je izbral za to pot krotosti in pohlevenosti, je storil zato, ker mu ta beseda ni bila obrabljena, brez cene in vrednosti. Satyagraha je imenoval svojo trdo, junaško krotkost. Satyagraha — novo geslo za boj. Najbolj nepravilna je evropska predstava te besede »pasivna resistenca«. Nič ni pasivnega na Gandhiju — vse je nepopisen razvoj moči, smelost, neuklonljiva volja.

Indijci v Južni Afriki so ubogali svojega voditelja; postali so srčni in pripravljeni na žrtve; zaupanje jih je krepilo. Njihov voditelj je živel vedno to, kar je učil: svojega celega človeka. Advokat, ki mu je njegova služba prinašala letnih 6000 funtov, je opustil svojo prakso, hotel je postati ubog z ubogimi. Le tako je mogel nadaljevati svoj boj kot človek, ki nima ničesar izgubiti.

Kupil je kos zemlje kot naselbino za uboge in preganjane. Tam je živel z njimi. Od tam je vodil boj proti tlačiteljem: satyagraha: odpor brez boja. Ne samo Indijci, tudi mohamedanci, Kitajci in vsi Azijci v Južni Afriki so se pridružili njegovemu gibanju. Nobenega dela niso več opravljali za gospodujočo državo; niso kupovali nobenih potrebščin v trgovinah, niso plačevali davkov, niso se vozili z železnico. Kmalu so se začele ječe polniti z Gandhijevimi pripadniki, nobeden izmed njih se ni hotel vdati. Toda gibanje je rastlo, se razvijalo, četudi so bile ječe premajhne; postalo je neuklonljiva moč. Kdo bi mogel tolikim tisočem močnih mož odreči obdobje? — Svet je postal pozoren na nenavaden, tih, pogumen boj. General Smuts, nekdanj Gandhijev največji sovražnik, je stopil na njegovo stran. Uvidevali Angličje so zagovarjali njegovo delo. Nič več ni bilo mogoče ustavljati se tako močnemu javnemu mnenju. Po dvanajsetih letih, leta 1914, so izpremenili zakone, ki so tlačili Indijce. Satyagraha je zmaga...

Po vrnitvi Gandhija v domovino je izbruhnila svetovna vojna. Gandhi je veroval velikim besedam zaveznikov o pravični in potrebni vojni proti barbarom; veroval angleškimi obljubam — nova svobodoljubna zakonodaja naj bi bila plačilo za pomoč Indijcev v svetovni vojni.

Med tem časom je porabil Gandhi vso moč za notranje reforme. Indijsko ljudstvo naj bi bilo zmogočno in vredno prostosti.

»Ako hočete biti prosti, morate sami dajati prostost.« Gandhi se je potoeval za vse nesrečne in brezpravne. Strašna je bila usoda indijskih najnižjih slojev — parijev — tako imenovanih »nedotakljivih«. Noben višje stoječi se jih ni smel dotakniti; že njihova senca je onečaščala. Niso smeli v nobeno stanovanje in v nobeno kuhinjo, ne piti iz javnih vodnjakov. Le malo vodnjakov je bilo odprtih zanje; niti po najbolj umazanih opravkih se niso imeli kje umiti. Njihova usoda se je dedovala iz roda v rod, ena sama veriga sramote, umazanosti in bede. Prej bi moral »nedotakljivi« umreti ob poti, kakor pa bi ga smela obvezati druga roka kakor njemu enaka.

Kot bridko krivico je občutil Gandhi indijski zakon. Ne samo otroški zakon, tudi resnično ujetništvo žene. V tesnobi ženskega prostora je preživljala svoje bedno življenje. Zakon »spurdahe« ji je prepovedoval, da bi kdaj koli govorila z drugim možem, celo imena lastnega moža ni smela imenovati. Deklice že v detinski dobi prodajo očete bodemu možu. Belokože imajo še nekaj cene, temnopolte pa so zelo poceni. Večkrat že od četrtega leta dalje so moževa last, ki jih je plačal in mu morajo služiti. Ako umrje, jih več ne zažgo na grmadi, kot prej, ampak ostanejo pri življenju, a nikoli več ne smejo postati last kakkega drugega moža.

Bogate deklice so igravke, siromašne pa so nekatere vprežno živinče. Le v zagnjenosti nosile se sme bogata prikazati na ulici; nikoli ne sme njena negovana, pobarvana in z obročki okrašena noga stopiti na cesto. Nikoli ne sme na delo niti misliti, saj je delo tudi za njenega moža največja sramota. Rajši v nesnagi umrejo kot pa delati. Z beračenjem si obubožance opomore, ako pa je delal, je izobčen iz družbe za vedno.

Po Gandhijevem načelu je posest brez dela tatvina. Neizprosno se bori proti predsodkom kasti. Za nekaj časa je celo prevzel zaničevano delo cestnega pometarja. Otroka »nedotakljivega« očeta, malo Shanti, je sprejel za svojega. Kakor on, naj vsak Indijec vsak dan nekaj časa prede; kdor ne potrebuje zase, je dolžan za uboge. Tako je uredil svojo najljubšo misel, da vzgoji bogate za pomoč ubogim od vsakoletni lakoti. (Ob slabih letinah razaja huda lakota, da izumre cele vasi.)

Ko opravijo žetev, so indijski kmetje širi me-

Taborišča in kolonija GILLA

Prvo taborjenje graduirancev v Tivoliju poteka v redu po navodilih zveznega poveljstva. V popolni meri so začele delovati tudi dnevne kolonije v Šiški, na Rakovniku in pri Kollmanu. Taborišče in kolonije pogosto nadzorujejo funkcionarji zveznega poveljstva, ki povsod ugotavljajo najpopolnejšo organizacijo raznih služb.

Državno taborjenje za kadete

V državno taborišče za kadete je odpotovalo nekaj oddelkovnih načelnikov pri avangardistih v Ljubljani. Obiskovali bodo usposobitveni tečaj, ki je določen za doseg višje stopnje.

Razstava del v ženskem središču za gospodinjstvo

V ženskem središču za gospodinjstvo je bila organizirana razstava del, ki so jih organizirale GILLA naredile v XXI letu. Razstavljene so krojile, perilo in pletenine. Značilne na razstavi so torbice, klobuki, pasovi in čevlji, izdelani po avtentičnih namerah. Omembo zasluži tudi nekaj del iz hiše oprave: stojala za knjige, za vaze in namizje.

Kuharske vaje so se končale s preskusnim nastopom.

sece brez dela; izkupiček želve pa so povečini porabili davki, ako jih niso — na robu džungle — uničile divje živali. Le-te ne razrijejo in ne pohodijo samo polja; tiger n. pr. zasleduje človeka tudi iz grmovja, ko ga ob hudi suši tare lakota. V eni sami vasi je tiger uničil 57 ljudi. Postave pa domačinom ne dovoljujejo orožja; tako je vsaka obramba nemogoča.

Domači knezi — radjahs — pa tudi še bolj okrutno iztiskajo predpisane davke kot davčni zakon. Vlada izterjava davke za vojsko in da zida v odličnih delih mest nove stavbe po evropskem načinu. V indijskih predelih mest pa stanujejo delavci v obupnih razmerah; večkrat po več družin stisnjenih v eno sobo.

Vse to se bo izboljšalo, je upal Gandhi, ko bo Indija po vojni dobila lastno ustavo. Saj je 985.000 Indijcev žrtvovalo življenje za zaveznike.

Konec vojne pa je prinesel strašno razočaranje; obljubljene prostosti Indija ni dobila. Val upornosti je zavel preko dežele. Drugič, mnogo bolj strastno, razsežneje, neizprosno se je pričelo Gandhijevo gibanje: satyagraha, čuden, neznan način odpora brez sile. Da je tak način za Indijo edino možen, je Gandhi dobro vedel. Predobro se je še spominjal groznih posledic upora — sepy — iz leta 1857. Bolj kot uničujočega poraza, ki bi gotovo sledil, se je bal za svoje ljudstvo, da ga bo uplinal kri in sli, ki bi zajeli to pohleven, potrpežljivo ljudstvo z bogatim notranjim življenjem. Vedel je, da kljub poduhovitosti še lebdvi v njem nagon azijske divjosti. Gorje, če se zbudijo! Blazno so divjali tedaj — sepy —, pijani krvi.

Satyagraha naj zavre temne moči in naj zmaga z močnejšimi silami. Nepopisno moč nad ljudstvom je zahtevala ta pot od voditelja Indije, železno disciplino od njegovih zvestih.

Uvod v boj je bil 6. april 1919, ko je Gandhi razglasil »hartal«, t. j. dan miru brez dela za vso Indijo, združen z molitvijo in postom. Slovesna napoved vojne! Prvič so bili vsi razredi edini; združili so se kot bratje, pripravljeni na vsako žrtve in vsako trpljenje.

Nekega izmed prvih dni tihega upora je bilo v Amritsar postreljenih več sto Indijcev, tudi žena in otrok, pri verski proslavi. Gandhi se je obvladal in s tem ustavil maščevanje svojih pripadnikov. Mohamedanci, nekdanj Gandhijevi nasprotniki, so se zvezali z njim, ker jih je premagala njegova veličina. Cela dežela je bila edina. Tovarne so prenehale z delom, zgradbe so ostale nezgotovljene, trgovine so bile prazne, železnice brez potnikov.

Dolga leta je bil Gandhi v ječi, prav tako so zapirali vanjo vse, ki so se zbirali okoli njega. Počasi, polagoma se je omajalo javno mnenje.

Leta trpljenja so indijsko ljudstvo napravila veliko; nobena druga moč bi tega ne zmogla. Na vseindijskem kongresu pod Gandhijevim vodstvom so bili tudi »nedotakljivi« sprejeti kot enako vredni bojevniki. Odličniki so radi sprejeli prostovoljno najnižja mesta in najslabše delo, da so tako delili usodo z ubogimi. Bogati predejo za uboge, vsi priznajo »svadhesht«, uporabljanje le domačih izdelkov. Ne da se izmeriti, koliko odpovedi pomeni to v deželi s tako maloštevilnimi pomožnimi viri. Toda Gandhi je zgled vsaki odpovedi. En dan v tednu popolnoma molči, en dan se vzdrži vsake jedi. Za napake, prestopke v svoji stranki se kaznuje sam s peldnevnim postom (»Moja krivda je, ako moj zgled ni bil dovolj močan!«). V ječi je navdušil paznike s svojo vedno dobroto, s potrpežljivim prenašanjem vseh težav.

Gandhijevi privrženec so svojim ženam dali prostost. Mnogo visoko izobraženih žen je stalo ob strani svojih mož v javnosti za Gandhijevo stvar. Borile so se za prostost svojih sester kot učenke (cholas) velikega vodje.

Andrej Anton:

23

Kako postanem javen delavec

To so nečimerni domisljajci in slabiči, ki niso z ničemer na čistem in ne poznajo drugega, kot le svoje nestalno mnenje. Nikogar ne ljubijo, niti sebe ne vedno in tudi nje nima nihče rad. Iščejo, na koga bi se naslonili, pa so vsakemu ne da bi le malo hoteli spoznati svoje lastne napake in svojo lastno krivdo. Zmožni so vsem in slehernemu delati krivico, pri tem pa nastopajo kot preganjani in zatirani mučniki. — Takih ljudi se je treba po najboljši možnosti izogibati.

Previdnost v govorjenju.

Človek mora zaupati. Življenje brez medsebojnega zaupanja je nemogoče. Toda ni v življenju stvari, ki bi bila boljše in ki bi ti mogla več koristiti in te obvarovati mnogih velikih težav — kakor je previdna nezaupljivost.

Modri je, kdor je v govorjenju preudaren, previden, zadržan, ki ne pripoveduje drugega, kar je povedati treba. »Kdor krogi svoje ustnice je zelo pameten.« (Preg 10, 19.) Politik se ne sme izgubljati v klepetanju. Naj bo zelo previden in redek s političnimi izjavami. Posebno naj bo oprezen, kadar ima opraviti s tujimi ali domačimi časniki. Niso vsi pošteni in si svesti svoje odgovornosti. Že marsikateri politik je imel velike težave zaradi tega, ker je nasproti časnika preveč prostodušen in zgovoren. Kadar pa misli, da je potrebno dati politično izjavo, naj bo kratka; brez dolgovernih pojasnil, zakaj je njegovo stališče ravno takšno, zakaj ni drugačno.

Vendar pa naj do onih, ki bi radi od njega kaj več zvedeli in silijo vanj z vprašanji politične narave, ne bo neprijeten ali celo odbijajoč. Mora si znati pomagati in se zogniti zaukam, ki so mu večkrat v zviti vprašanjih nastavljene. Posebno mora paziti, da ne izblebta stvari, ki se tičejo zaupnih državnih poslov, ko bi ga nepremišljena izjava kot javnega delavca za vedno onemogočila. S prijazno besedo, z ljubeznivo kretnjo naj da razumeti, da v tej in tej stvari ne more ali neče govoriti in če je duhovit, bo znal preokreniti razgovor na drug tir. V tem pogledu je bil velik mojster dr. Korošec. Znal je molčati. Vedno je znal tako odkloniti odgovor, da ni nikogar žalil; z duhovitimi domisljicami si je pomagal in je bil s časniki vedno v dobrih odnosih.

Mnogih dobrih stvari ni mogoče izpeljati, ako jih skrbno ne zaviješ v molk in o njih prej sploh ne govoriš. Politični abecedarji pa vsakemu odkrivajo svoje misli. To je njihova slabost in njihova napaka. Pameten politik pa ve, da je tudi stvari, ki so za javnost, treba povedati le v gotovem času in na gotovem kraju, z gotovim poudarkom in slovesnostjo. Tako imajo tudi globlji učinek.

Politik ne sme nositi ne svojih misli ne svojega srca na krožniku. Javno mnenje ga bo bolj cenilo, če bo vladalo prepričanje, da ima mož vedno katero za bregom in da računa, kakor dober šahist z raznimi možnostmi in različnimi rešitvami v preceh političnih vprašanjih.

Pri ljudeh bo več pridobil z molkom kakor z govorjenjem. Kadar pa govori, naj govori tehtno in le to kar je bilo treba povedati: »Kdor je v svojih besedah zmeren, ta je učen in pameten.« (Preg 17, 27.) Z bedaki naj se ne prereka ne zasebno ne na javnih shodih, kajti potem ga bodo sovražili (Preg 9, 7—8) zato, ker se bodo čutili od njega osramočeni. Tu velja stara prislovica: če se prepiras z govornom, boš vedno ostal umazan — vee eno, ali zmagaš ali pa si premagan.

Indijske pisateljice so zastavile svoje pero za Gandhijevo stvar in se niso bale napora. Z zgledom vabi Gandhijeva stranka, dokler ne strne vsake prebivalstva v eno stranko. Največji sovražnik vsemu temu gibanju je sovjetski vpliv in obenem največja nevarnost.

V letu 1935 je Indija dobila novo ustavo; nov korak in velik napredek na poti k svobodi, kar je dosegel Gandhi s svojim delom...

Prostost seveda ni bila popolna; toda Gandhijeve misli so postale velika sila za Indijo. Z iskreno ljubeznijo, z neomajnim zaupanjem visi ljudstvo na njem. Ne boji se ne boja, ne ječe, ne smrti, ker se tudi voditelj tega ne boji. Njegove vesti in naročila prenašajo njegovi zvesti v najoddaljenejša gorska naselja, v samotne doline, do roba pušave. Vsaka vsebuje prav gotovo tudi to: obnovitev človeka prav iz temelja, v resnici, čistosti in ljubezni. Niso glasne moči vselej tudi zmogovite. Tihe in globoke morejo preobraziti ljudstva in — ves svet.

Vremenska napoved 22. julija, (četrtek): po močnem deževju z nevihtami se bo čez dan razjasnilo. Hladneje.

23. julija, (petek): večinoma jasno, podnevi vroče.

70

rubova postala caričina prijateljica, je velika kneginja bila pogreznjena v žalost zaradi soproge smrti. Poleg tega pa je bila zelo zaposlena z ustanavljanjem samostana, v katerega je pozneje tudi sama vstopila. Njena mistična vznesenost jo je vodila po drugi poti in jo oddaljevala od sestre. Ko je pozneje spoznala v kakšen prepad drvi carica, je bilo že prepozno, da bi se mogla z uspehom boriti proti čaru. Carica se ni zmenila več za njene opomine. Domnevala je, da njena sestra ne razume pravne izjave. Izjavila je, da duše, ki so zares od Boga izbrane, ne potrebujejo redovne obleke in da jih je mogoče spoznati po drugih znakih. S temi besedami je hotela ošiniti sestro.

Tudi prijateljstvo do obeh črnogorskih princes se je ohladilo. Obe je spodrinila v caričinem srcu Ana Virubova. Njihovi odnosi so se začeli ohlajevati že takoj po poroki kneginje Stane z velikim knezom Nikolajem. Carica si je mnogo prizadevala za sklenitev tega zakona. Ker je kneginja Stana bila vsakinja velikega kneza Petra, njegov brat Nikolaj po predpisih ruske cerkve ni mogel poročiti sestre bratove žene. Zadeva se je precej zavlekla, a končno je Sinoda ustregla carju in ta predpis kar črtala. Poroka se je vršila spomladi leti 1907. Toda ta okoliščina, ki naj bi se bolj utrdila vez med veliko kneginjo in carico, je imela kot posledico ravno nasprotno. Velika kneginja je prezirljivo gledala na Ana Virubovo in se je tudi izrazila nepovoljno o njej. Po drugi strani pa je carica postajala vedno bolj nezaupna do velikega kneza Nikolaja, ko je začela spoznavati dalekosežnost ustavnega proglasa iz leta 1905. Jezila se je na velikega kneza, ker je njegov vpliv na carja takrat bil odločilen. Temu se je pridružil še dejstvo, da je Nikolaj pretrgal svojo odnose do Rasputina. Čeprav je v začetku bil med njegovimi najbolj gorečimi obduovalci. Rasputin se je prevzel zaradi naklonjenosti, ki mu jo je izkazoval knez in obe črnogorski princezi, kakor tudi zaradi rastočega vpliva, ki ga je pridobil na dvoru ter je začel posiljati nesramen. Razžalil je kneza, ki ga je ljubljenega otroka.

zaradi tega spodil. Razumljivo je, da je to carica neprijetno zadela. Prijateljstvo se je kmalu ohladilo in se polagoma spremenilo v pravo sovražstvo. Obe princezi, ki sta bili edini caričini prijateljici v carski rodbini, sta zdaj postali njeni najhujši sovražnici. Odpor, ki ga je carica čutila do nje, je bil toliko večji, ker je prej bila tako zaupljiva do nje. To nasprotstvo je imelo usodne posledice pozneje med svetovno vojno. Trenutno je posledica bila ta, da se je carica še bolj oddaljila od vsega sorodstva. Gospa Virubova je ostala njena edina prijateljica in zaupnica. Njen vpliv pa je rasel iz dneva v dan, in to toliko bolj, ker jo je podpiral Rasputin.

Rasputin je prav kmalu spoznal, kako zelo bi mu mogla koristiti ta ženska, ki mu je bila suženjsko vdana. Postala je njegova posredovalka, po kateri je pošiljal carici svoje napovedi, opozorila, svoje želje. Nadomeščala ga je pri carici in jo vodila, kakor je ona sama hotela, da bi jo vodil božji človek. Sam je le redkokrat prišel na dvor. Čeprav si je carica želela, da bi ga videla čim pogosteje, je vendar tudi krštev dvorne etikete imela svoje meje. Sicer pa je carica tudi dobro vedela, da bi njegovi obiski ne mogli ostati skriti, ker bi o njih vedelo preveč ljudi. Bilo je mnogo laže sestajati se z njim v hiši Ana Virubove, v navzočnosti malega človeka, ki so bili z vso dušo vdani Rasputinu. Nesrečna carica, vsa prevzeta od svojih idealnih sanj, se niti malo ni zavedala, kako so jo kompromitirali pred javnostjo ti tajni sestanki in vedno večje prijateljstvo s človekom, o čigar nepoštenem življenju je govorilo že vse mesto, kakor tudi zveza z ženskami, ki so zahajale k Ani Virubovi, med katerimi jih je bilo nekaj, ki so bile na slabem glasu. Carica ni vedela in ni slutila ničesar. Vse, kar se je nanašalo na Rasputina, je zanj bilo spremenljivo. Ker je Rasputin hotel, da naj bo Ana Virubova njegova posredovalka, in celo trdil, da ji bo dal nekoliko svoje čudodelne moči, je carica z veseljem sprejela misel, da si z Anino navzočnostjo zagotovi dobrodojen vpliv, ki je bil tako potreben za zdravje in za življenje njenega ljubljenega otroka.

Najmanj, kar je mogoče navesti v njeno opravičilo je, da je v zadnjih letih vladanja bila le delno odgovorna za svoja dejanja. Morda bi mogli podobno opravičilo navesti tudi za gospe Virubovo. Vendar pa ni mogoče zanikati, da je njeno vlogo mogoče soditi zelo strogo. Bila je edina oseba, ki je bila v najhujših stikih s carico in je obenem že od vsega početka poznala temno stran Rasputinovega življenja. Namesto, da bi ji to razkrila, se je na vse načine trudila, da ji je vse zatajila. Carica jo je poslala na romanje skupaj z Rasputinom in celo na njegov dom, da bi se prepirala na lastne oči o svetosti »božjega človeka« in o svetosti njegovega okolja. Imela je torej nalogo, da poizve o mnenju, ki so ga ljudje imeli o Rasputinu in o njegovem slovesu. Njeno poročilo bi komaj veljalo potrdilo caričino sodbo. Vedenje gospe Virubove lahko smatramo kot zlorabo zaupanja. Ni samo skrla carici umazanih dogodkov, katerim je prisostvovala na prvem potovanju z Rasputinom, ampak je zastavila ves svoj vpliv, da bi odstranila vsako sumnjo, ki bi se mogla vzbuditi carici zaradi številnih ovadb in opominov, ki so prihajali od vseh strani, celo s strani najožjih sorodnikov.

Dovolj smo že pojasnili, kako se je vse sorodstvo oddaljilo od carice. Samo njena sestra Elizabeta je ohranila dalj časa precejšen vpliv nanjo. Toda v času ko se je pojavil Rasputin in je gospa Vi-

Male živali – veselje in trud mnogih Ljubljancev

Iz skromnih početkov poskusa združiti in povežati v eno samo skupnost vse rejce malih živali je v današnjih dneh prišlo do močne organizacije, ki res idealno dela in skrbi za čim večji napredek ne samo pri svojih članih, pač pa še bolj pri tistih, ki bodo slej ali prej postali tudi sami rejci malih živali. Že občni zbor društva »Mali gospodar« je prepričevalno dokazal upravičenost obstoja tega društva in nujnost njegovega delovanja; še bolj jasno podoba o tem si lahko ustvarite, če stopite kateri koli dan v društveno poslovalnico: neverjetno ljudi se nabere sleherni dan, vsakdo zaželeno dobi, hkrati pa odnese še mnogo korist-

nih naukov, ki jih more s pridom uporabiti pri svojem ukvarjanju z malimi živalmi. Še pred kratkim se nam je čudno zdelo, če smo opazili koga — starost vsekakor ni odločilna — kako je smukal travo in jo hitro tlačil v košaro ali nahrbtnik; danes je to vsakdanja zadeva in nikomur niti v misel ne pride, da bi v tem videl kaj poniževalnega. Že samo to dejstvo — nabiranje sveže trave in ostalega rastlinja nam lahko pove, da ima dotični doma tako ali tako živalico. Brez dvoma boste mnoge izmed njih videli v poslovalnici »Malega gospodarja«, kjer bodo dvigali njim pripadajočo količino krmila. A številke same nam bodo največ povedale! Danes je v Ljubljani prijavljenih pri društvu »Mali gospodar«:

prašičev	654
koz in ovc	566
kuncev	30.633
perutnine	34.306
golobov	251
mačk	380
psov	449

Razdelitev krmil pa mora biti vsekakor smotno urejena. Zato so male živali razdeljene na enote. Tako n. pr. pet kuncev ali kokoši predstavlja 1 enoto, 2 kzi prav tako eno enoto. Vsaka enota dobi 2 kg krmila. Če pa ima rejec

deset malih živali, dobi krmil za dve enoti, kajti deset malih živali tvori dve enoti, lastniki do dvajset živali so upravičeni zahtevati krmil za tri enote (je 6 kg), nad dvajset pa za štiri enote. Kot krmila dobivajo člani za svoje živali in živalice zdobljen riž, otuobe, pokvarjeno moko, društvo samo pa prodaja in nudi svojim članom še domače krmilo, sestavljeno iz kostonjave moke, detelje in ovsene moke.

Poleti je preskrba živali s krmili kolikor toliko olajšana, ker narava sama veliko doprineša in pomaga, a teže je pozimi. Zato so še sedaj pričeli z akcijo za zimsko krmila, da člani čez zimo ne bodo v zadregi, s čim naj bi »postregli« svojim živalim. Društvo samo je poleg vsega najelo še od družbe »Emona« v Kočevju v najem 200 ha travnikov, na katerih upa dobiti okrog 200 stotov suhega sena. Prav tako je v teku akcija za čim večjo preskrbo s krompirjem, korenjem in podobno hrano.

Samo po sebi je razumljivo, da v društvu vstopajo vedno novi člani; s tem se ne samo večja družina rejcev malih živali, ki je itak že zelo velika, pač pa je silna korist v tem, da se vedno novi ljudje strokovno vzgajajo v reji malih živali in da je vedno več srečnih lastnikov živali oskrbljenih res s plemenitimi živalmi in z njimi primerno hrano. S tega vidika je društveno delovanje vredno res pohvale, ostalim, še nevpisanim pa priporočamo vstop v društvo.

Sprevrženi mesianizem

Temeljiti študij komunizma odkrije človeku nesluteno naštost in preračunatost. V komunizmu je treba namreč gledati vedno dvojni program: eden je dostopen širšim množicam in velja za nekaj uraden nauk, za uradno ideologijo komunizma. Ta obsega komunistični socialni in gospodarski program, tak, kakršnega pač hoče komunizem naslikati množicam, da bi jih čim bolj pritegnil, dalje idejne osnove, na katerih naj so ta program zgradi. Vse to ima za množico le propagandni značaj. Pod besedo množica niso misljene samo mase izven kroga komunističnih pristavev, temveč tudi komunisti sami, saj ti tudi ne vedo za vse skrivnosti svojega gibanja. Le redkim izbrancem je dana možnost, da so uvedeni v vse skrivnosti in podtalno delovanje te svetovne organizacije. Drugi, resnični program obsega namreč silovito, nesluteno, pretehtano vsebino, ki naj do temelja spremeni tok človeške zgodovine. Ni to kakšen gospodarski, tudi ne socialni, temveč izrazito religiozni, ali bolje rečeno, psevdoreligiozni program, nekaka karikatura krščanstva in posebej katoliške Cerkve. Kakor ima krščanstvo zgrajeno svojo moralno na božjih zapovedih, to je na veri, tako izvaja tudi komunizem svojo novo »moralo« iz lastne religije, ki je religija v snov, materijo. Zakoni, ki jih je dobil iz te svoje religije, pa so tako uničujoči, tako neslutni, da si jih komunizem ne upa prikazati pred široko množico. Zato jih skriva in jih sporoča le svojim najbolj zanesljivim izbrancem in voditeljem.

Kakšna je ta nova morala, ki je prav za prav bistvo in resnična vsebina komunizma? Ne bi bilo dosti, če bi na splošno rekli, da je to morala materializma, čeprav je komunizem nekako uzakonil materialistični program v obliki dialektičnega materializma. Je nekaj več: je morala borbenega materializma, ki se je postavil nasproti duhovnosti in iz nje izviraajoči stvarnosti na enako stališče »dogmatične intolerance, kakor se je na primer katolicizem postavil nasproti drugim verskim sistemom, zlasti proti brezverstvu. Ni torej to le materialistična praksa, temveč je borba za popolno prevlado te prakse, boj za zadržje sebi nasprotne ali različne. Dalje je velika razlika med navadnim materializmom in komunizmom v tem, da komunizem dosledno in nekako znanstveno metodno brska po vseh zakonitostih gole materije, izpeljava ugotovitve v stvarno življenje z vso brezobzirnostjo in ne glede na duhovno zakonitost, ki materijo obvlada in jo naravnava. Skratka: komunizem oblikuje dosledno in brezobzirno materialistično moralno, istočasno pa skuša uničiti vsak drug moralni sistem, ki bi bil drugačen od njegovega, zlasti pa njemu neposredno nasproten.

Ostane vprašanje, kakšna je ta nova »moralna materija«? Po tem je treba namreč presojati sploh naravo komunizma in njegovo pravo vsebino. Najpreprosteje je povedano, da z dosledno izpeljavo materializma, kakor ga v resnici izpeljava komunizem, izvira cela vrsta deliktov, ki jih poznajo kazenski zakoniki vseh časov in vseh krajev. S tem komunizem ne zadeva samo v versko ureditev sodobne krščanske Evrope, temveč sprevrta poleg versko-moralnega tudi ves pravni red in mu spodbi-ja osnove. Upravičeno rečemo, da je po tej plati vsebina komunizma zločinska, ker uzakonja pač zahteve, ki so jih juristi vseh časov smatrali za zločinske.

A tu nastane resnična težava: če komunizem uzakonja zločine, mora tudi pač dobro vedeti, da zločini onemogočajo družabno sožitje. In to zani, ki je kolektivizem in ki mu je družba nad vse, ne more biti indiferentno. Ta težava v resnici obstoji, a le za tistega, ki vidi v komunizmu nekaj samostojnega, edinega, nekaj, za čemer ni več ničesar. Toda ali ne tiče za komunizmom neke tajne sile, ki so si izbrale to gibanje za orodje svojih načrtov? Tedaj bi bilo razumljivo marsikaj, kar se nam zdi danes protislovno v komunizmu in njegovih stremiljenih. Komunizem z vsem svojim programom ter z vsemi svojimi voditelji tedaj ne bi bil samemu sebi cilj, temveč le sredstvo genialne, a zločinske skupnosti, sredstvo sprevrženega mesianizma, ki hoče svetu zavladati s pomočjo materije, ker je zatajilo duha in krizalo Besedo, ki se je učlovečila.

»Stari in mladi« za konec v Drami

Pred polnim gledališčem se je snoči zadnjikrat dvignil zastor v letošnji sezoni. Videli smo Medvedove »Stare in mlade«, ki so bili pred dobrim mesecem prvič uprizorjeni. Snodnja predstava je bila precej boljša kot prejšnja, zanimiva pa je bila še posebej zato, ker je igrala Aleno ga. M. Danilova namesto ge. Gabrijeličeve. Značajki kot je Alena leže tej igralki, zato je tudi ustvarila polnokrvno, razgibano in močno podobo mlade žene. (Sicer je vprašanje, ali je pisatelj zamislil povsem tako podobo, kot režijski.) Dejanje je prav po njeni zaslugi zraslo na nekaterih mestih mnogo višje kot pa je bilo pri prejšnjih predstavah. G. Presestnik je namreč kot France svoji tovarišici verno sledil, in so bili zato ti prizori najboljši. Da pa bi se predstava tega domačega dela dvignila do odskih ustvaritev drugih del, pa ji še mnogo manjka v režiji in igranju.

Razdeljevanje živil v Ljubljani in pokrajini

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Za nakup racionaliziranih in kontingentiranih živil v mesecu avgustu 1943-XXI veljajo v Ljubljanski pokrajini sledeča navodila:

A) Mesto Ljubljana

Na odrezke živ. nakaznic, izdanih od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani, se lahko nabavi:

1. Navadna živ. nakaznica (rdečkaste barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke; na mesec: 2000 gr živil za juho (1200 gr riža in 800 gr testenin), 500 gr sladkorja, 200 gr masla, 2 del olja (potrošniki, ki so klali prašiče, dobe samo 1 del olja), 500 gr soli, 200 gr fižola na odrezek »701c, 100 gr paradižnikove meze na odrezek »702c, 100 gr pralnega mila; na teden: (vsako soboto) meso, v količini, ki bo sproti določena proti odvzemu odrezkov »709, 710, 711 in 712c.

2. Dodatna živ. nakaznica SDI (za ročne delavce): na dan: 100 gr kruha ali 82,6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

3. Dodatna živ. nakaznica SDI + II (za težke delavce): na dan: 200 gr kruha ali 165,3 gr krušne moke ali 300 gr koruzne moke; na mesec: 600 gr živil za juho (400 gr riža in 200 gr testenin).

4. Dodatna živ. nakaznica SDI + II + III (za najtežje delavce): na dan: 300 gr kruha ali 248 gr krušne moke ali 450 gr koruzne moke; na mesec: 600 gr živil za juho (400 gr riža in 200 gr testenin).

5. Dodatna živ. nakaznica GMA (za otroke do treh let): na mesec: 1000 gr živil za juho (700 gr

riža in 300 gr testenin), 500 gr sladkorja, 750 gr marmelade (in sicer 500 gr na že določeni odrezek in 250 gr na odrezek »2c).

6. Dodatna živ. nakaznica GMB (za otroke od 3—9 let): na mesec: 500 gr marmelade.

7. Dodatna živ. nakaznica GMe (za mladino od 9—18 let): na mesec: 500 gr marmelade.

8. Nakazilo za nabavo marmelade (za osebe, stare nad 65 let): na mesec: 500 gr marmelade.

9. Dodatna živ. nakaznica za kruh za bolnike: na dan: 100 gr kruha ali 82,6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

10. Dodatna živ. nakaznica za meso za bolnike: na dan: 180 gr mesa.

B) Občine v pokrajini

Na odrezke živ. nakaznic, izdanih od ostalih občinskih preskrbovalnih uradov:

1. Navadna živ. nakaznica (zelenkaste barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke; na mesec: 2000 gr živil za juho (1200 gr riža in 800 gr testenin), 500 gr sladkorja, 200 gr trdih maslob, 2 del olja (potrošniki, ki so klali prašiče dobe samo 1 del), 500 gr soli, 100 gr pralnega mila.

2. Dodatne živ. nakaznice »SDIc, »SDI + IIc in »SDI + II + IIIc — pripadajo isti obroki kakor v mestu Ljubljani.

3. Dodatna živ. nakaznica GMA (za otroke do treh let): na mesec: 1000 gr živil za juho (700 gr riža in 300 gr testenin), 500 gr sladkorja, 500 gr marmelade.

4. Nakazilo za nabavo marmelade (za otroke od 3—9 let): na mesec: 350 gr marmelade.

Gospodarstvo

Najvišje prodajne cene za marmelado

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je na podlagi prošnje tvrdil »Vitamina«, »Potnik in drug« in »Malina«, vsi v Ljubljani, od 25. junija 1943-XXI za odobritev zvišanja že odobrene cene za marmelado zaradi višje cene sladkorja, odobril po ugotovitvi, da je zaprosilo utemeljeno, naslednje najvišje prodajne cene za marmelado:

1. V prodaji na debelo, za marmelado I. vrste v posodah po 5 kg 100 kg = 1410.— Lir franco-ki skladišče brez mestne trošarine.

2. V prodaji na drobno 1 kg = 17.10 Lir. franco-ki prodajalna vključno vse javne dajatve.

Cene se morajo v smislu odredb čl. 4. naredbe od 9. maja 1941-XIX objaviti v prodajnem prostoru.

Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo od 26. januarja 1942-XX, št. 8, SL list št. 8-42.

Iz zadružnega registra. Pri Vinarski zadrugi z o. j. v Kostanjevici je izbrisan dosedanj član upravnega odbora Ivan Šteh, vpisan pa Janez Sintič, posestnik v Oštercu. — Zadruga »Učiteljski dom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani«, zadruga z o. j. je spremenila besedilo zadruge v »Učiteljski dom«, zadruga z o. j. v Ljubljani. Izbrisana sta člana upravnega odbora Franc Starman in Ivan Gerdol, vpisana pa sta Josipina Mihelič, upokojena učiteljica, in Fortunat Lampret,

upokojeni učitelj v Ljubljani. — Pri Nabavni in prodajni zadrugi z o. j. Velike Lašče, je bil izbrisan dosedanj pooblaščen uradnik Jože Brodnik, vpisan pa novimenovalni pooblaščen uradnik Ivan Tiselj s pravico sopodpisovanja za zadrugo s še enim članom upravnega odbora.

Sprememba regulacijskega načrta v šempetškem okraju v Ljubljani. Ljubljanski župan objavlja v »Službenem listu« razglas glede spremembe in dopolnitve regulacijskega načrta za naselje med Ilirsko ulico, Sv. Petra cesto, Skofjo ulico in Vidovdansko cesto. To spremembo je župan odredil v smislu § 12. gradbenega zakona, ker to zahtevajo vezne javne koristi. Načrt in določila za izvajanje sprememb in njih izvršitev bodo v smislu § 9. gradbenega zakona vnovič razgrnjeni na javni vpogled v uradih mestnega tehničnega oddelka. Nabrežje 20. septembra št. 2, II. soba št. 41, med uradnimi urami za dobo 20 dni, počeni s potekom 15. dneva po objavi tega razglasa v »Službenem listu« (počeni s 1. avgustom). Interesenti lahko vse pripomočke pregledajo in si napravijo prepise načrtov. Pritožbe zoper spremembo morajo predložiti občni najkasneje v 15 dneh po poteku roka za javni vpogled, sicer se ne bodo mogle upoštevati. Pritožba pa je dopustna zgolj zaradi kršenja zakonskih predpisov o postopanju ali zaradi ogrožanja javnih koristi po občini.

O skrivnostih vsemirja, osilni in mogočni vesoljnosti božjega stvarstva vas bo seznanil

»SVET«

Narečajte »Slovenca«!

KULTURNI OBZORNIK

Dr. A. Snoj: Jezus Kristus

Kakor smo že na kratko omenili, je prof. dr. Andrej Snoj priredil po štirih evangelistih tako imenovano »evangeljsko harmonijo«, to je strnjeno zgodovino Kristusovega življenja, njegovega delovanja in njegovega nauka. Vsak izmed štirih evangelistov podaja namreč v svojem evangeliju zaključeno sliko o Kristusu, a nobeden od njih ne nudi celotnega pregleda o vseh govorih in dogodkih iz njegovega delovanja. Popolno sliko o Kristusu dobimo, če strnemo vse štiri evangelije, t. j. če zberemo in časovno razporedimo tisto, kar ima vsak posamezni evangelist svojskega o Kristusu, in kar poročajo o njem vsi štirje skupno ali dva odnosedno trije izmed njih. To je tako imenovana »evangeljska harmonija«. In tako harmonijo je sestavil in jo v pričujoči knjižici podal dr. Andrej Snoj. To je zgodba Kristusovega življenja in delovanja, njegovega nauka in njegovega trpljenja, podana izključno z besedami sv. pisma, a vendar v strogi kronološki zaporednosti. Pojasnila je prireditelj zbral in jih navedel spredaj, le v najtežjih primerih jih navaja pri tekstu pod črto. Opustil je tudi vrstično numeriranje, kar gotovo omogoča večjo lahkoto pri branju. Če bi kdo pri tem ugovarjal, češ da delo zaradi tega trpi na znanstveni vrednosti, bi storil to zelo neupravičeno, saj ima delo čisto svojski namen, ki bi ga prenatrpanost s številkami in s citiranjem gotovo če ne preprečevala, pa vsaj zelo ovirala. Tako se nam na celotna zgodba o Kristusu podaja kot enoten, strnjen zgodovinski prikaz, prijeten za branje in tolažilen za življenje.

Knjižica obsega tri dele: v prvem opisuje prireditelj domovino Jezusa Kristusa ter časovne podatke o njegovem življenju, v drugem življenje samo, v tretjem pa podaja zapovrstni pregled vseh dogodkov po posameznih evangelistih, tako da moremo poedine dogodke in mesta s pomočjo tega pregleda uporabljati tudi za citiranje.

S prvega dela je treba omeniti vprašanje o letnici rojstva Jezusa Kristusa. Zlasti dva zgodovinska dogodka: Herodova smrt in popisovanje palestinskega prebivalstva, ki ga je po naročilu cesarja Avgusta vodil cesarski namestnik Kvirinij, nam osvetljuje vprašanje, kdaj se je prav za prav Jezus Kristus rodil. Letnica, ki se je uveljavila v šestem stoletju — takrat so namreč uveljavili štetje let od Kristusovega rojstva — ni točna. Kristus se je v resnici rodil vsaj šest let pred začetkom sedanjega štetja. Novo štetje in tudi izhodno točko tega štetja je uveljavil I. 525. menih Dionizij Mali, ki je izračunal, da se je Kristus rodil l. 754 od ustanovitve Rima. A pri tem se je Dionizij zmotil za nekaj let. Zmota se pozneje seveda ni dala več popraviti in bo morala pač ostati. Tudi je zanimivo vprašanje, koliko let star je Kristus umrl, kdaj je začel svojo javno delovanje in koliko časa ga je vršil. Najverjetneje je, da je umrl 7. aprila leta 30, star približno 36 let, potem ko je deloval javno vsaj dve leti in tri mesece, ali kar je verjetneje, tri leta.

S pričujočo evangeljsko harmonijo je dr. Andrej Snoj zelo obogatil našo svetopisemsko literaturo. Knjižica je prva te vrste v slovenski književnosti in zato zasluži vso pozornost zlasti, ker je izšla iz rok priznanega strokovnjaka, ki se tako neumorno in plodovito udejstvuje na bibličnem področju. Izdaja knjižice ima več oblik, da lahko bralec izbira: je navadna izdaja (broš. L 12), vezana v platno (L 24), iz-

daja na boljšem papirju vezana v pegamoid z barvno obrezo (L 27), z zlato obrezo (L 37) ter imitacija usnja z zlato obrezo (L 42).

Nova eksotična povest v prevodu

V Slovenčevi knjižnici (zv. 56) je izšla povest Jacka Londona: Pustolovka v prevodu Vinka Gaberskega. Tako smo v kratkem času dobili dve Londonovi povesti približno iz istega področja v Tišem oceanu, iz Salomonskih otokov, ki sedaj spričo vzhodne vojske stopajo v ospredje našega zanimanja. »Dobra knjiga« je izdala povest o psu »Jeryju z otokove«, Slovenčeva pa zdaj »Pustolovko«. Godi se na otoku Guadalcanaru med avstralskimi otočji ter ima prav tako za motiv novačenec črncev z ladjami med otoki, strahovanje črncev ter ustvarjanje ameriških farm sredi ljudozrečev. V bistvu pa gre tu za ameriško pustolovko Joana Lackland, ki s svojim denarjem pride na to samotno otočje, da bi se uveljavila v borbi proti ljudozrečem ter si ustvarila sredi med njimi farmo. Željna je doživetij, toda ne ljubezenskih, temveč junških, kajti ona je tip moderne Amerikanke, ki noče biti povsod le ženska, temveč popolnoma enaka moškemu v boju za novo civilizacijo. Tako pride na imenovani otok, kjer mora nasilno pristati, in kjer ima svojo farmo David Sheldon, kateremu je prav tisti dan umrl »kompanjon«, pa tudi sam leži bolan na epidemiji, ki mu redči vrste delavcev-črncev. Joana ostane pri njem proti njegovi volji, kajti on ji odsvetuje biti tu, kjer na vsakem oglu preži na belega človeka smrtna nevarnost, razbojniki in lovcu na glave, pa tudi upor domačih črncev. Toda Joane, ki je »deklca z deško dušo« vztraja na farmi ter s svojim denarjem vstopi celo kot družabnik v pod-

jetje. Kot moški kroti črnce, kupuje ladjo, s katero hoče kot pravi kapitan novačiti po otokih, David pa ji brani, kajti v njem se budi ljubezen in bi jo rajši imel za ženo, kar ona odločno odbija. Zanj ne eksistira srce in ljubezen, to so ženske muhe, ona pa hoče biti možak, v vsem enakovreden z moškim. In tudi je. In kot tak se izkaže v boju s tihotapci, v prepiru s črnci, katere s svojim nastopom tudi v smrtljivi kočljivosti trenutkih ukroti, čeprav v najbolji nevarnosti. Rešuje nasledjo ladjo, ki so jo vsi imeli za izgubljeno. Končno se odpravi celo v goščavo nad lovcu na glave, katere premagajo in odkrijejo celo ognjišče posušenih lobanj belcev. Take prizore imamo tudi v »Jery z otokove«. Med tem pa med Davidom in Sheldonom in brodolomcem Tudorom, ki se strastno zaljubi v Joano, pride do zelo pustolovskega in »modernega« dvoboja, ki ga Tudor izžve, pa ga David zaradi iskrene ljubezni do Joane sprejme, toda usmiljeno noče ubiti smrtnosovražkega ga tekmeča. Ko Joana to vidi, spozna njegovo ljubezen, doživela je svoj pustolovski roman, ter se vdala — ženskemu srcu. Konča se ta »romane« s poroko in pustolovka, ki se je doslej izživela kot »pravi moški« ter dosegla izredne zmage v nevarnostih tega otoka, bo odslej živila kot ženska: njena hladnost se je spremenila v toplo ljubezen. Amerikanska težnja po eksotičnosti se je še celo zaključila romantično, kar godi preveč od civilizacije nasilnemu bralcu.

Tako se ta povest pridružuje podobnim, vprečnim Londonovim avanturističnim in eksotičnim povestim, ki so dobre za odih, pa tudi za spoznavanje kulturnih razmer na ljudozrskih otokih, kjer se dotikata prakultura in ameriška civilizacija XX. stoletja.

Prevel je povest Vinka Gabrskega, opremil pa Janez Trpin.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 22. malega srpana: Mar. Magdalena, spokornica; Menelej, vdova.
Petek, 23. malega srpana: Apolinar, škof in mučenec; Liborij, škof; Romula, devica.

Zgodovinski paberki

22. malega srpana:

I. 711., so Arabci premagali Zahodne Gote pri Xerez de la Frontera. V državi Zahodnih Gotov, — obsegala je Pirenejski polotok — so se začela različna ljudstva polagoma stapljati v enotni narod, odkar je kralj Rekared prestopil iz arijanizma v katolicizem (586), in proglasil kato-liško cerkev, ki je združevala romanske elemente, za državno cerkev. Cerkev je postala glavna opora države, škofje najvplivnejši kraljevi svetovalci. Pri tem se je tu ohranilo daleko več od antične kulture kot v Italiji ali Galiji; spisi Izidorja iz Seville († 633.) so postali temelj znanja naslednjih stoletij. Sredi sedmega stoletja je izginila pravna razlika med Goti in Romani, vsi naj bi tvorili enoten narod — Špance. Vendar s tem notranji boji, tako značilni v začetkih mladih germanskih držav, niso prenehali. Prav leta 710., ko so Arabci osvojili zadnji košek Severne Afrike, je znova divjal boj za krono. Roderih je vr-gel s prestola kralja Vitico. Premagana stranka je prosila pomoči Muso, arabskega upravitelja v Severni Afriki, ki je pomoč seveda obljubil. Po njegovem nalogu je leta 711. pristal Tarik v za-livu pri Algecirasu, tam, kjer skalni rt še danes nosi njegov ime — Djebel Tarik, Gibraltar. Ta-koj se je pokazala arabska vojska premoč. Ob jezeru La Janda pri reki Salado je bil kralj Roderih premagan, — bitko imenujemo običajno po Xerez de la Frontera — Tarik je naglo prodiral, celo velika mesta kot Sevilla in Cordova so se vdaile brez boja, vendar še ni mislil na osvo-jitev. Ko pa se je ta izkazala za tako lahko, je prišel naslednje leto sam Musa z močno vojsko v Španijo. Med stalnimi boji, v katerih je Rode-rih padel, so Arabci zasedali provinco za provin-co, osvajali mesto za mestom, Goti pa so se pred premoč zatekli v asturijske in pirenejske gore. V nekaj letih je bila vsa Španija arabska. Ljud-stvo se je mirno podvržlo, samo cerkev je izgu-bila svoj ugled in posest, sicer pa se v začetku ni nič spremenilo, narod je pod novimi oblastniki ohranil jezik in vero. Španija je ohranila sicer da-lje svojo rimsko kulturo in je bila v tem še ved-no pred sosedi, toda Arabci so gospodarili na Pirenejskem polotoku nad pol tisočletja in šele krajem 15. stoletja je moral zadnji ostenek nek-danjih osvajačev priznati oblast krščanskega vla-darja.

I. 1888., so kupili Angleži od egiptovskega podkralja njegov del delnice Sueškega prekopa, ki so ga dvajset let prej zgradili Francozi.

O skrivnostih vsemirja,

osilni in mogočni vesolj-

nosti božjega stvarstva,

vas bo seznanil „SVET“

Osebnosti

Na uršulinskem učiteljskem v Ljubljani so bile diplomirane pod predsedstvom prosvetnega inspektorja dr. Žitnika kandidatice: Bajc Darinka, Balant Franciška, Bohine Alojzija, Brudar Marija, Butcher Charlotta, Gorkič Milena, Grabar Marija, Jeltnikar Bronislava, Korenčan Cirila, Križnik Terezija, Markež Marija, Mohorič Ana, Mrak Franciška, Šifer Marija, Štrukelj Pavla, Verhovc Marija.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

V torek 31. stopinj Celzija, že v ponedeljek je bila huda vročina, ki se je v torek še stopnjevala in dosegla temperaturni maksimum +31° C. Vse se je hitelo hladiti v Ljubljano. Vroč dnevi so dobrodošli reznemu rastlinju in mnogi pridelki hitreje dozorevajo, to se zlasti pozna na paradiznikih in pri fižolu. V sredo zjutraj je bilo duhumorno soparno. V sredo jutranji minimum +15,8° C. Barometer se počasi dviga in je v eredo dosegel stanje 759,7 mm. V sredo zjutraj je bilo jasno, brez meglice. Dopoldne pa se je na severovzhodni strani začelo oblačiti, tudi za-padna stran proti Vrhniki je močno zatemnela. Okoli 9.20 je začelo lahno deževati.

Učenci 4. d-rzreda I. dr. ženske realne gimnazije naj se zbero v četrtek, 22. julija v Li-htenturnu ob 7 zjutraj. — Razrednik.

— Najlepši spomin — fotografska povečava, tudi po vsaki stari sliki Foto Bem, Ljubljana, Wolfova 6.

— Premog in drva pri tvrdki »Gorivo«, Kar-lovska 8, telef. 34-57, lastnik Lojze Jerančič ml.

O skrivnostih vsemirja,

osilni in mogočni vesolj-

nosti božjega stvarstva,

vas bo seznanil „SVET“

— Državna dvorazredna trgovska šola v Ljub-ljani. Učenci in učenke, ki žele v šolskem letu 1943-44 vstopiti v I. ali II. razred kot novinci ali ponavljalci, se morajo zglasiti pri ravnateljstvu v teku meseca avgusta. Ravnateljstvo sprejema prijave vsak delavnik med 9 in 11. Prijavitelj se je treba v spremstvu staršev ali skrbnikov in pred-ložiti prijavo, ki jo dobe pri šolskem slugu, in vse drugo, kakor je objavljeno na razglasni deski. — V I. razred se sprejemajo tisti, ki so napravili završni izpit na meščanski šoli ali nižji tečajni iz-pit na gimnaziji po dovršenem IV. razredu. Vprašanje, če se bodo sprejemali tudi tisti, ki so opravi-li nižji tečajni izpit po dovršenem III. gim. raz-redu, bo rešila šolska oblast in bo rešitev objavlje-na v dnevnem časopisu. — V II. razred se spre-jemajo tisti, ki so dovršili I. razred dvorazredne trgovske šole.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

— Domača godovna darila »Naše« Ančkam. Metam, Lenkam, Jakatom nudi Klein, Wolfova ulica.

— Nesreče na deželi. V št. Juriju pri Grosupljem se je poškodoval pri padcu 16-letni po-setnikov sin France Škrjanc. Hude poškodbe ima po obrazu. — V Vevčah je bil zaposlen pri raz-kladanju hlobov 59-letni delavec Stefan Jančič. Debel hlobov mu je padel na desno nogo in mu jo zmečkal. — V Logu pri Brezovici se je poškodo-val levo nogo 19-letni delavec France Smole. Vsi po-sreščenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Smrtna kosa. V Vodicah sta umrli Marija Rozman in Marijana Knez, v Bukovici pa Marija Kranjc. V Trzinu so umrli Matilda Ahačičeva, Jožeta Dergen in Marijana Pretnar.

Poroče. Poročili so se: Mihael Špenko z Mar-jano Vrtačnikovo, oba iz Bukovce, Jožef Knafeš z Franciško Ercetovo, Alojzij Jeraj z Brigito Jan-čovo in Franc Nastran z Marijo Križajcovo, vsi iz Vodic. V Trzinu so se pa poročili: Janez Kerč z Ivano Jagodičovo, Jožef Aljančič z Antonom Štur-movo in Adolf Prešeren s Terezijo Kronerjevo, vsi iz Trzinca.

Vajeniški dom v Velikovu. Bivši finančni urad v Velikovu bo občina preuredila na svoje stroške za vajeniški dom. To bo prvi vajeniški dom na Koroškem.

Zdravnik Med. univ. dr. Stanko Pušnik

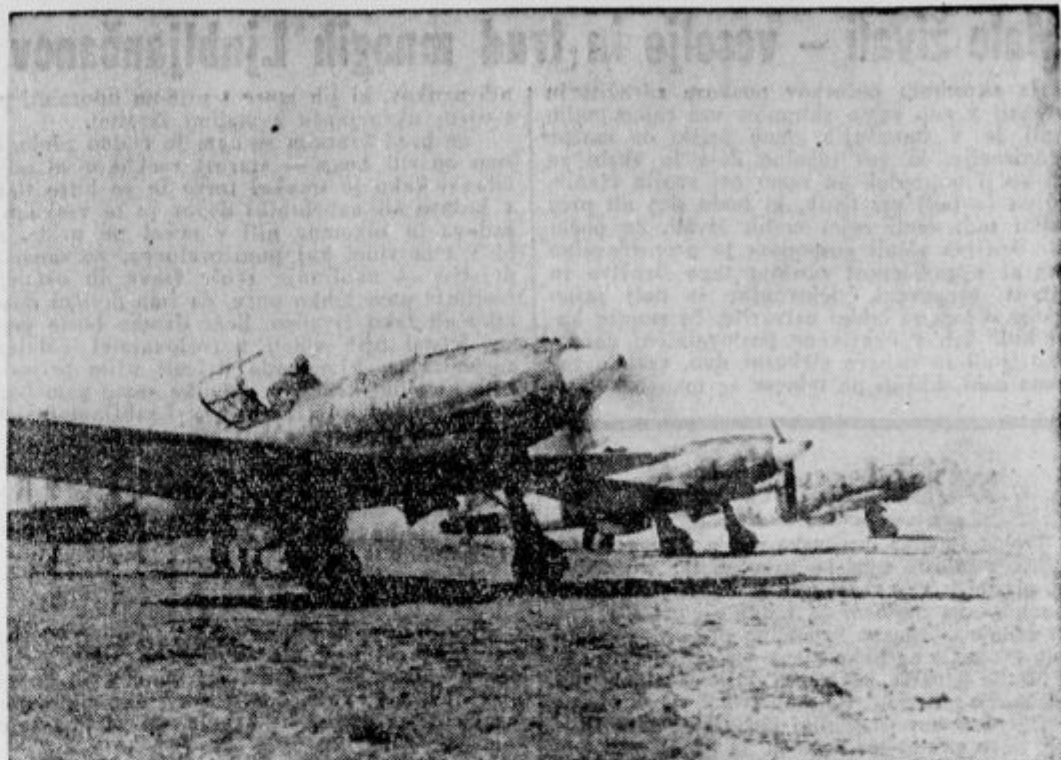
se je vrnil v Cerkev in zopet redno ordinira

S Spodnjega Štajerskega

V Slovenjem gradu so imeli na glavni šoli šolski teden z razstavo šolskih izdelkov. Razsta-va je pokazala poleg pridnosti tudi iznajdljiv duh učencev.

Štajerski šahovski prvak Lešnik na nemškem šahovskem prvenstvu. Od 15. do 29. avgusta 1943. bodo na Dunaju šahovske tekme za prvenstvo Nemčije. Tekmovanje se bo udeležilo okrog 16 šahovskih mojstrov, med njimi tudi štajerski ša-hovski prvak Lešnik.

Taborišča za vzgojitelje. Na koncu šolskega leta so bila v vseh okolišjih na Spodnjem Štajer-skem taborišča za vzgojitelje in vzgojiteljice. Za severni del Maribora se je 60 učnih moči zbralo v

Italijanski lovci so v zadnjih dneh dosegli sijajne uspehe. Na sliki vidimo nekaj italijanskih lovcev, ki so pripravljeni, da odlete nad sovražnika.

Nabirajmo sadne pečke za ptice

Finski docent Hugo Suolahti v Helsinkih je 1909. objavil 540 strani debelo razpravo o nem-skih imenih za ptice (Die deutschen Vogelnamen, Teuhner, Strasseburg), kjer pravi, da so Slovani največ uvažali milozvočne ptice v Nemčijo. Ta-čas so se zatosili v nemščino slovanski nazivi: Zeisig (čizek), Stieglitz (stehlic), Krinitz = krivo-kljun, Schnigel (šniegula), kakor se več drugih, ohranjenih le po narečjih. Dokazi za ornitološko zanimanje segajo v 13. stoletje. Izumrlo pa ni še danes.

Naši ljudje kaj radi pomagajo gibkim operjen-cem, kadar zagospodari tetka burja, o kateri ve-lja, da »ena muče, ena suče, ena meče«. Vsiljuje pa se vprašanje, ali bodo imeli s čim. Zato jih opozorimo, naj hranijo in suše vsakovrste sadne pečke, da bodo mogli klasti na zavetne prostore, oknjake ali krmlilnice, kadar pritisne najhujša stiska. »Zimske večeri, dolgi večeri, ko toži in zeha merskateri« bodo priča, kako hrešča drobi raznotere koščice. Njih vsebina — poleti se kri-lati gost ne zmeni kdo ve kaj zanjo, saj najde povsod prijetnejših zalogajev — bo pozimi morda rešila to ali ono bitje, namenjeno nam za raz-vedrilo in korist. Ako bi namreč krileti rod ma-homa izginil, menijo strokovnjaki, bi človeštvo prej ko v desetih letih za lakoto poginilo: žužel-ke bi nam uničile ves pridelek. Na delo torej, božjih darov leži vse polno okrog! — Avriar.

kmetijski šoli v Jarenini. Udeleženci so obisko-vali predavanja, čas taborjenja pa so uporabili tudi za petje, ljudske ples, športne tekme in te-lečno vzgojo.

Otroci na vlakih. Zaradi pomanjkljivega nad-zorstva se nesreče otrok na vlakih vedno bolj množijo. Zato listi opozarjajo starše, naj pazijo, da se otroci ne bodo preveč sklanjali skozi okna in se sukali okrog vagonovskih vrat.

Iz Hrvaške

Tvornica za predelavo sadja. Sadjarska za-druga v Zgornji Stubici je sklenila zgraditi so-dobno skladišče s tvornico za predelavo sadja. Poslopje je v surovem stanju že pod streho. V skladišče bo lahko zadržala spravila do 50 vago-nov svežega sadja, tvornica ga bo pa lahko pre-delala do 200 vagonov.

Graditev zadrugnih klet. Nekatere hrvaške zadruge so pričele v zadnjem času graditi velike, moderne zadrugne kleti. Tako gradi Vinarsko-sadjarska zadruga v Zlatariju novo zadrugno klet in skladišče, v katerega bo lahko spravila do 12 vagonov svežega sadja, zadruga pri Sv. Križu Za-čretje pa zida moderno zadrugno klet za 6 tisoč hektolitrov vina.

Drobne iz Vinagore. V znanem božjepotnem kraju Vinagora so pričeli pred kratkim graditi vodovod. Delo bodo še to leto končali in bodo tako ljudje prišli do zdrave pitne vode. — Dne 2. julija je bila na Vinagori velika cerkvena slo-vočnost, pri kateri so sodelovali skoro vsi okoliški župniki. Pri jutranji sv. maši je imel pridigo Alojzij Šunčič iz Sopot, pri deseti pa Miloš Turk iz Desiniča. Slovesno sv. mašo je imel Josip Go-vedič, župnik iz Orosavlja, procesija je pa vodil Leopold Kolenc iz Marincev. Velika procesija je bila tudi na praznik Srca Jezusovega. Vodil jo je zopet g. župnik Leopold Kolenc.

Višja strokovna izobrazba v Nemčiji. 25 go-jencev državne srednje gospodarske šole v Kri-ževcih je odpotovalo na večmesečne študijske te-čaje v Nemčijo. Na vzorna nemška posestva je odpotovala tudi skupina hrvaške kmetčke mladi-ne, ki je imela pred odhodom v Nemčijo še po-seben tečaj v Zagrebu.

Nova zadruga, v Zagrebu so ustanovili Osred-njo zadrugo za semenarstvo.

Iz Srbije

Srbski pravoslavni minister na zborovanju v Kragujevac. Pred dnevi je zopet prišel v Kragu-jevac srbski pravoslavni minister Bogoljub Kujun-džić ter je imel govor pred zbrano množico z ozirom na nekatere nove izgrede odmetnikov v Kruševcu in Arandjelovcu. V svojem govoru je med drugim poudarjal: »Znova sem prišel, da vam odkrito povem, da Srbija mora živeti in da ne sme nikomur na ljubo postati okostnjak. Jaz sam sem živo svarilo človeka, ki se je vrnil iz vojne ujetništva, kjer je pustil na tisoče in ti-soče drugih, katerih vrtnice v domovino je od-visna od tega, če se bo Srbija notranje uredila ali ne. Toda, glej, doma vidim več tisoč nesre-čnih Srbov.« V nadaljnjih izjavah govornik ostro kritizira vse tiste kroge, ki hujskajo srbsko ljud-stvo na odpor in ga s tem spravljajo v nesrečo ter potem dobesedno zopet nadaljuje: »Zavedajte se že enkrat, da vas nobena zmaga ali pa kon-federacija ne bo mogla priklicati iz groba, če boste enkrat izgubili življenje. Dogodki v Kru-ševcu in Arandjelovcu so dokazali, da so še vedno ljudje, ki jim je prav vseeno, če Srbi ostanejo pri življenju, ali pa če se na njihove mrtnice in zapu-ščenine domove naselijo Tataři ali pa črnci. Pre-mislite dobro in ne pozabite tega, da bo srbsko ljudstvo nekoč močno in vredno samo toliko, ko-liko Srbov bo ostalo pri življenju.«

Srbsko pravoslavno bogoslovje v Nišu. Dne 28. junija so v Nišu odprli srbsko pravoslavno bo-goslovje sv. Save. Za rektorja je imenovan škof Nektarij, ki je v svojem nastopnem govoru po-izval bogoslovce, da se morajo strogo držati šol-skega reda in disciplinskih predpisov.

N O V O !

Posebnost v slovenski religiozni literaturi

JEZUS KRISTUS

Po evangelijih priredil

dr. A. SNOJ

286 str. in i

Kratko, a popolno

življenje Kristusovo,

sestavljeno po besedah

vseh 4 evangelistov.

Priročna žepna oblika.

Cena navadna izdaji

broj. L 12.—, vezano v

platno L 24.—. Izdaja

na boljsem papirju

vezano v pegamoid s

barv. obrezo L 27.—,

z zlato obrezo L 37.—,

imitacija usnja

s zlato obrezo L 42.—

LJUDSKA KNJIGARNA

V LJUBLJANI, PRED ŠKOFIJO 5

Miklošičeva cesta 5 - Podružnica v Novem mestu

Drobna ljubljanska kronika

Evgen Sajovic razstavlja

Ljubljana, 21. julija.

Akademski slikar Evgen Sajovic si je z vajetinstvom pridobil za odličnih sloves, ta-ko, da je vsaka njegova razstava sprejeta pri našem občinstvu s simpatijami. Posebno znan je postal s svojimi ilustracijami Jahnovih knjig »Ovear Markov« in »Trop brez zvoncev«, ki sta izšli v »Slovenčevi knjižnici«. Tudi se je izkazal kot odlični re-ar. Temeljito pa obvlada zlasti tehniko olja, kar dokazuje na vsaki svoji razstavi, hkrati pa moramo upoštevati, da se mladi slikar še vedno in uspešno razvija ter se umetniški nivo njegovih slik od razstave do razstave dviga.

Zdaj razstavlja deset platen v izloži-g. Antona Kosa v prehodu nebotičnika. Razstavljenih ima šest odličnih, nočnih in tople občutenih evanجيلnih tihotih pri štri motive iz Ljubljane, to je iz Bežigrada. Zadnja štiri dela na posrečen način re-šujejo vprašanje precej zapletene per-spektive in bogastva barv, ki ga nudi ta moderni del mesta. Tudi prijatelji mestnih modernih motivov bodo prišli na svoj račun pri tej razstavi. Občinstvu tople priporo-čamo, da si to razstavo ogleda!

Poletni tečaj nemškega jezika v lektu-ratu Nemške akademije v Ljubljani. Nem-ska akademija, lektorat v Ljubljani pri-rodi v mesecu avgust in september tečaj nemškega jezika in slovenščine. Tečaj je en-velji, osrednja točka za konverzacijo, če se prijavijo najmanj 6 udeležencev za vsak te-čaj. Lekcije — po eno uro — bodo dvakrat tedensko in bo določen urnik v soglasju z udeleženci. Pristopnine so: vpisnine za 2 udele-žence — 25 lir, za obisk dvome-

sečnega tečaja pa 50 lir. Informacije se do-bijo v tajništvo lektorata v Beethovnovi ul. 14-L, od 25. do 31. julija, dnevno od 10 do 12 in od 16 do 18.

Ljudska posolilnica v Ljubljani je da-ovala Vincencijevi konferenci za župnijo Marijinega Oznanjenja v počastitev spomi-na na hilopokojne gospe. Bogomile Šušteršič 500 za župnijske ubože. Bog plačaj!

Društvo »Dom slepih« v Ljubljani je darovalo uradništvu mestnega tehničnega oddelka v Ljubljani v počastitev spomina pokojne gospe Glud Terezije 433 mestni venca na njen grob. Za plemeniti dar se društvo najiskrenejše zahvaljuje.

Do 35.000 kg raznega sadja. Ljubljanski trgovci s sadjem na debelo so v ponedeljek prejeli do 35.000 kg raznega sadja, tako v prvi vrsti ringlo, bruske, jabolka in nekaj breskev. Sadej so nato razdelili po primer-nem ključu na razne prodajalce sadja in branjence. Ljudje so ringlo prav radi ku-povali. Tudi v sredo je bilo na trgu mnogo ringloja, ki je bil po 3,80 lir kg. Jabolka so dobra za vkuhanje.

Na živilskem trgu mnogo strožjega fi-zi-la in kumar. V sredo je bilo na živilskem trgu mnogo domačega nizkega in tudi vi-sokega strožjega fižola. V prvi vrsti so okoliške kmetice, pa tudi Trnovčanke in Krakovčanke, prodajale v velikih košarah nizki strožji fižol, ki ga gospodinjice radi kupujejo. Nekatere kmetice pa so pripelja-le na trg tudi nekaj visokega strožjega fi-zola — prekurlja. Poleg fižola je vsak dan na trgu vedno več kumar, tako velikih ka-kor malih za vlaganje. Zadržalo se bile po 14 do 16 lir sto kosov. Glavnote solate je bilo na trgu malo. Bila je takoj prodana. Veliko je bilo napredaj zeljastih glav, da-lje ohrovt, kolerabe, zelene, korenja in peteršilja. Trg je bil redno založen in

obiskan. Ker se je začelo pripravljati k na-vihiti, so gospodinjice šle hiteje z nakupom in jedro odhajale s trga. Bil je kmalu skoraj zaprzanjen. Za borovnice je še vedno veliko zanimanje.

Nekaj semenske aje je Visoki komisa-riat mestnemu gospodarskemu uradu spet dal na razpologo za ljubljanske kmetoval-ce. Kdor jo želi nasejati, naj pride po na-kazilo za ajdo prihodnje dni v mestni kme-tički odsek v Pucelinjevi ulici št. 2 ter naj s seboj prinese posejani list in osebo izkaznico. Po tej delitvi semenske aje ne bo več na razpolago.

Bolniški odsek mestnega preiskovalne-nega urada v ponedeljek in torek 25. in 27. t. m. zaradi snajenja prostorov ne bo po-sloval za stranke.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 22. julija ob 19: »Madame But-terfly«, Red Četrtek.

Petek, 23. julija: Zaprt.

Sobota, 24. julija ob 19: »Mrive oč«, Red Sreda.

Nedelja, 25. julija ob 19: »Traviata«. Gosto-vanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beo-gradske Opere. Izven. Cene od 35 lir na-vzdol.

Opera:

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve v Puceli-njevi »Madame Butterfly«, bo drevi za red Četrtek. Opozorjamo na nastop naše bivše primadone, ki je delovala več let z odlič-nimi uspehi na našem odru in ki šteje Butterfly in Traviata med svoje uspele kreacije. Zasedba partij bo sledeča: But-terfly — Gjurgjenčeva, Suzuki — Golobova, Kate — Šturmovna, Pinkerton — Lipušek, Sharpless — Popov, Goro — Rus, Yamadori — Dolničar, bonce — Lupša, komisar — Gre-gorin, uradnik — Škabar, mati — Škrjan-čeva. Dirigent: D. Zebro, režiser: C. Debe-

voe, zborovodja: R. Simoniti, scenograf: A. Foriga.

Abonente reda Sreda opozarjamo, da bodo imeli zaradi bližnjega sklopa operne sezone predstavo D'Albertove opere »Mrive oč« izjemoma v soboto. Zadnja predstava za red Sreda bo 28. t. m. v sredo, ko bodo pred »Madame Butterfly« z Gjurgjenčovo v naslovni partiji.

Zaključek operne sezone bo v soboto, 31. julija s Pucelinjevo »Madame Butterfly« za red A.

Naznanila

RADIO, Četrtek, 22. julija: 7.30 Operet-na glasba — 8 Napoved časa, poročila v ita-lijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Pesmi in napavi — 13 Napoved časa, poročila v italijansčini — 13 Poročilo Vrhovnega poveljstva oboroženih sil v slovenščini — 13.25 Prens iz Nemčije — 14 Poročila v italijansčini — 14.10 Kon-cert radijskega orkestra, vodi dirigent Dr. M. Sijanec, lahka glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijansčini — 17.15 Orkester vodi dirigent Angelini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa, poročila v italijansčini — 20.20 Simfonični koncert vodi dirigent Rito Sellwagzi. V odmoru: predavanje v sloven-ščini — 21.30 Pesmi za vse okuse — orke-ster »Armonia« vodi dirigent Segurini — 22.10 Orkester vodi dirigent Gallino — 22.45 Poročila v italijansčini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekar-ne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43, mr. Tra-kocezy, ded. Mestni trg 4 in mr. Ustar, Se-lenburgova ul. 7.

Poizvedovanja

Najdena je bila na kopališču na Špiel-ura. Kdor je jo izgubil, naj se oglasi pri Vidru Vidlar, Bleiweisova 17, prek dvor-šča L. nadstir.

Izgubl sem krom-zapestno moško uro Anker »Adalio« s črnim usnjenim jermen-škom, v torek, 20. t. m. od 19.30 na 19.30 na kopališču »Spica«, levi breg Ljubljane. Prosim poštenega najditelja, da jo proti nagradi odda v upravi »Slovenca«.

Najbolj izvrlna in najbolj za-nimiva knjiga letošnjega leta je

QUO VADIS

ROMAN V SLIKAH

ki bo izšel v začetku avgusta.

Oblika: četr strani »Slovenca« Velikost: 216 strani s 420 slikami na dobrem papirju.

Cena:

Mehko v karton vezana 32 lir

Trdo v polplatno vezana 45 lir

Trdo v celoplatno veza-

vana na najboljšem

papirju 85 lir

(Samo nekaj izvodov)

Čas za prednaročbo (zadostu-

je dopisnica): do 5. avgusta.

Naročila sprejema: Uredništvo

»SLOVENSKEGA DOMA«

Švica pojde na morje

Vojna je Švico prisilila, da se je morala pridružiti pomorskemu narodu. Zaradi prometnih težav s čezmorskimi državami, so švabske ladjedelnice dale v promet 6 svojih ladij z nosilnostjo 31.000 ton za preskrbovanje svoje države. Oglasilo se je vprašanje, ali bi bilo tudi po končani vojni koristno za Švico, da bi imela svoje brodogradilne, saj je pričakovati, da se tudi potem ne bodo kaj povrnile prejšnje razmere. Švabska prevozna zveza se je izrekla za to, da naj brodogradilne ostane, ker se boji, da bi imela dežela veliko škodo, če bi se odrekla temu prevoznemu sredstvu. A zveza švabskih ladjedelnic je opozorila na svobodno konkurenco. Ladjedelnice delajo brez vsake podpore na temelju zasebnega gospodarstva, kar je znak gospodarske rentabilnosti. V smislu domače industrije in prevoznosti je, da ima Švica svoje lastno pomorsko brodogradilno.

Precej časa bo trajalo, preden bo imelo svetovno ladjevje spet toliko prostora na ladjah, da bo moglo ugoditi vsem potrebam svetovne trgovine. Kar se še posebej tiče švabskih potreb glede na uvoz in izvoz, je tozadevni strokovnjak opozoril vlado, da sedanje trgovanje in kupčevanje preko švabske države meje zadošča le za najnujnejše potrebe in da bo treba v času po vojni kar z največjo naglico poskrbeti za to in ono v deželi. Da bo

moči splošni lakoti po blagu, ki se bo oglasila po vojni, vsaj kolikor toliko zadostiti, je že zdaj v prekomorskih državah napočeno razno blago. Toda s švabskim brodogradiljem, kolikor ga je zdaj, ne bo moči v enem letu niti tretjine vseh potrebščin kriti. Treba je pomisliti, da bodo tiste grške ladje, ki so zdaj švabski na razpolago, potrebovali po vojni kje drugje. Švica bo morala že zaradi oživitvenja svoje industrije kot prvo leto po vojni uvoziti iz prekomorskih dežel 2,8 milijona ton surovin in 150.000 ton tekočega goriva.

Da bi sedanje švabsko brodogradilno zadostilo tem potrebam, bi se moralo jako povečati. Toda za zdaj je moči kupiti le malo ladij in razen tega so pogoji taki, da mora nova ladja po vojni pripadati prodajalcu. Zato je možno le eno, da sami zgradijo nove ladje, kar bi bilo dobro že zato, ker ostanejo tudi po vojni ladje last Švice in bi pospeševale naglico uvoza in izvoza. Gradnja novih ladij pa je zdaj spet težavna zaradi pomanjkanja surovin in traja 18 do 24 mesecev za sleherni večji vozilo, dasi bi za ladijske stroje lahko Švica sama poskrbela. Na podlagi teh možnosti se je Švica že pogajala z inozemskimi ladjedelnicami, ki so pristale na naročila. Tako bo dobila Švica več novih velikih trgovskih ladij in pa posebne ladje za uvoz petroleja in premoga.

Marseillske stiskalnice za olje so se prilagodile vojni

Marseille, v juliju. — Stare, imovite marseillske družine so si pridobile svoje milijonsko premoženje poleg dohodkov od plovice tudi od stiskalnic za olje, ki jim donosajo že od nekdanj prav obilo dobička. Novembrski dogodki lanskega leta so te stiskalnice najbolj prizadeli, zakaj zasedba severne Afrike pomeni konec uvoza tako zvanih »amerikanskih lešnikov«, ki so iz njih proizvajali olje. Sicer se je tudi v tem primeru izkazalo, da so imeli ljudje »stare rezerve« in so mogle stiskalnice delj časa obratovati, kot bi bile oblasti pričakovale, vendar so zdaj tudi vse te »železne zaloge« do dna izčrpane. K tem skrbem sedanjih časov pa se pridružujejo še skrbi za bodočnost, saj je jako velika možnost in nevarnost, da je bilo povod za marsikako brezposelnost, to, ker so anglosaški koncerni, zlasti »Unilever«, imeli sami stiskalnice za to olje v krajih, kjer pridobivajo »amerikanske lešnike«, in bodo tudi poslej preskrbovali svet s tem oljem iz tistih krajev in bo tako Marseille izključen od tega trga. Nekateri tozadevne vesti, prišle iz Casablance in Dakarja, so povzročile mnogo skrbi. Ime »Unilever« je v Marseilleu na slabem glasu. Ta koncern je namreč še pred to vojno privezal nase tri marseillske stiskalnice za olje in je torej najvažnejši proizvajalec olja v Marseilleu.

Doslej se voditelji marseillskih stiskalnic za olje niso dosti belili glave spričo tekmecev v Afriki, češ da je proizvodnja rastlinskega olja iz amerikalanskih lešnikov v Marseilleu mnogo ceneje, ker je dovolj tozadevnih delavcev in naprav ondi, medtem ko v severni in zahodni

Afriki ni ne takih strokovnjakov ne potrebnega pogona na vodo. V Marseilleu proizvajajo 95% olja iz lešnikov, tako da se kljub prevoznim stroškom izplača zopetni uvoz v severno in zahodno Afriko. Zaradi teh in sličnih vzrokov so ravnatelji marseillskih stiskalnic za olje zavrnili ustanovitve stiskalnic v severni in zahodni Afriki. A tako pobudo je v začetku te vojne sprožila danska veltrogovska skupina Petersen, ki ima jako velik vpliv na izvoz amerikalanskih lešnikov, in pa pariška družba Lesieur. Tako so v Dakarju in Casablanci nastale prve oljarne. Zasedbo severne in zahodne Afrike se je sprožilo vprašanje, če se bodo in koliko se bodo anglosaški koncerni udeležili pri teh načrtih. Nekateri so veliki črnogledi in pravijo, da bo »Unilever« povsem spravil marseillsko trgovino z lešniki podse. Drugi pa spet menijo, da je ta bojazen odveč in da bodo severno in zahodno afriške oljarne oskrbovale le južnoameriško tržišče, medtem ko bodo marseillske stiskalnice za olje obdržale evropski trg, kar bo vsekakor občutno znižanje dohodkov. Tako so marseillski proizvajalci olja prepričani, da je anglosaška nevarnost za njih proizvodnjo jako velika.

Vendar te skrbi za bodočnost ne ovirajo Marseille, da si ne bi priskrbovali novih oljnatih sadežev za proizvodnjo olja v njih oljarnah. Predvsem si nabavljajo sončnih rož in ogrščice. Francoska agrarna politika je spet uveljavila nasade ogrščice in sončnice in ima zlasti od lani velike uspehe. Tako so se marseillske stiskalnice za olje prilagodile vojnim razmeram.

Sovražna petrolejska ladja, ki jo je torpedirala neka italijanska podmornica

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

36

Tisto poletje so prihajali Ančini otroci večkrat na obisk k Andraževim. Radi so jih zadrževali po več dni ali kar za ves teden, saj je bilo pri hiši dovolj mleka in medu, pa surovega masla, sira, kruha in sadja. Pa še nekaj so čutili otroci, zlasti mali Primož: da jih ima stric Matevž nad vse rad.

Starega je ganilo, ko je videl, kako veselo ima sin z nečakom. Bil je zdrav in rdečelichen ter naravnost zaverovan v strica Matevža. Lajzil je za njim, ko je hodil po česnje, kadar pa je jezdit k fari po opravkih, ga je jemal seboj in nosil v naročju. Potok je zajezil, da se je lahko z malim kupal, med dvema tepkama je obesil gugalnico, Majdo pa je vsak opoldne vprašal kaj je skuhala vedno lačnemu Primožu.

Tu pa tam ga je vzel na vrt ter mu budil zanimanje za naravo. Vdila ga je od cveta do cveta, ga sprševal po barvah, po vonjavah in mu dopovedoval kakšna imena imajo posamezne vrste cvetnih grmičev. Tudi Jelico je jemal seboj, toda bilo je očito, da mu je fantek ljubši. Revček je hudo napenjal možgane, saj je komaj ločil rdečo barvo od bele. Tako je delal tudi v sadovnjaku; samo deblo drevesa sta smela otroka pogledati, in že sta

moralu ugibati kakšen sad zori v krošnji.

Po očetovsko je vzgajal Matevž svoje male sorodnike k spoznavanju narave; sam bi lahko ločil deblo od debla tudi po tipu, marsikatero drevo pa bi ločil že po samem vonju.

Marsikateri večer jima je prinašal knjige in jima kazal podobe ali pripovedoval pravljice. Ono o Zlatorogu sta poslušala najrajši. Matevž jima je tako živo govoril, da sta se malčka zdaj smejala, zdaj spet vsa v skrbeh čakala, kaj se bo zgodilo.

Tudi žena je rada prisledla in stara Andraževa sta rada prisluhnila. Majdo je pretreslo, ko je nekoč videla, kako je vzel Primoža v naročje in pripovedoval, kakor da bi govoril samo njemu. Tako bridko je čutila, da pogreša otroka, ki bi mu lahko rekel sin, da jo je zabolelo pri srcu in se je morala urno umakniti v svojo sobo.

Tam ni bilo nikogar, ki bi jo nadlegoval z vprašanji zakaj je žalostna.

Prišel je čas košnje. Se in še je prihajal Janez k hiši. Pomalem, pomalem in potem vedno bolj sta se z Majdo razumela, dokler se ni razvil med njima dobro prijateljstvo. Bilo je to v dobi, ko je bil Matevž tu pa tam zaprt vase. Marsikatero skrb je zadržal v svojem srcu

in marsikatero bolečino tudi. Toda mlada žena si je začela poleg oseb, ki sedijo vsak dan za javorjevo mizo Andraževih, vsaj malo uživati, družbe ali človeka, ki bi ji pomenil spremembo.

Nekoč je mislil Matevž, da bo imel ženo samo zase, toda že po prvem letu zakona se je prepračil, da bi bilo to preveč sebično, konec koncev pa tudi nenaravno. So stvari, o katerih se pogovarjata samo mož in žena, še več pa je takih, o katerih razpravljata rada tudi z ljudmi, ki živijo v drugih okoliščinah in imajo svoje znanje, svoje izkušnje, svoj značaj.

Ce ji pomeni Janezov obisk razvedrilo, naj ga ima, saj ga je potrebn! Ni tujka med našimi kmetijskimi ljudmi, tudi z njimi se rada kaj pomeni, toda v njej je še en svet, ki jo zanima. Janez pa ji najbrž pomeni ozko brv med življenjem pri nas in med onim, iz katerega je bila iztrgana.

Dvakrat ali trikrat se je zgodilo, da je Matevž ni prišel pozdravit ko se je vrnil z dela ali s poti in je zvedel, da je gospod inženir na obisku.

Zakaj je ni šel pozdravit?

V skritem kotičku srca je čutil trohico žaljenosti, smatral pa je to za svojo slabost. Kaj bi se čutil prizadeto, ko ji lahko zaupam, si je prigovarjal. Najbrž ji pripoveduje o stvarih, ki jo zanimajo. Ne, ne bo ju motil, saj je potrebna sprememba in razvedrila. Ampak nikoli si ni mislil, da se bo tudi Majda razvila v ženo, ki bo potrebovala nekoč poleg moža še koga, ki ji bo zaupni prijatelj.

Toda stvar je v tem: Janez ima

Stroje, ki so potrebni za pridobivanje olja, bodo premestili v pokrajine nasadov sončnice in ogrščice, ker bo proizvodnja tako cenejša in je ondi tudi bolj na varnem spričo latelskih napadov. Novovrstne oljarne bodo nameščene zlasti v okolici Toulousa, Limogesa, Dijona in Orleansa. Seveda pa zavisi veliko od tega, ali bodo našli za to tudi dovolj praznih in odgovarjajočih tvojniških poslopj.

Ta prilagoditev novim razmeram je dokaz, da so se znali tudi marseillski oljarji, ki so v njih govorili, da počivajo le na lavorikah svojih dedov in očetov, primerno urediti po zahtevah vojnih razmer in da bodo kos tudi težavam, povzročenim po anglosaških oljarnah v Casablanci in Dakarju.

Razumevanje živalske govorice

Mnogi lastniki psov pravijo, da njih ljubljenci razumejo sleherni njihov besedo, oni pa pasjega jezika ne razumejo, dasi ne premore ta govorica več kot kakih 50 glasov. Potem bi morali reči, da so psi bolj bistre glave, kar bi bilo seveda napačno mnenje. Pаметen pes pač opazi, če kdo govori o njem, vendar je daleč od tega da bi razumel naše besede. Nasprotno pa utegne marsikdo razumeti jezik svojih varovancev. Sicer nimamo nobenega čarobnega napoja za to, kot v pravljicah, ko kak otrok nenadoma razume govorico ptic, vendar se lahko poglopimo v jezik živali. Razni dompterji ali krotilci zverin poznajo jezik svojih nevarnih ljubljencev. Natančno poznajo glasove, ki hočejo povedati: »Jaz sem lačen« ali »Strašno mi je«, če je moči te občutke, ki so kar preveč človeški, sploh prevesti. Da je moči razumeti živalske glasove, je treba poznati življenje živali, zakaj glasovi so prav tako posredovalci med posrednimi živalmi kakor jezik ljudi. Največ glasov zmorejo tiste živali, ki živijo v skupinah.

Ce na kaki gozdni stezi opazimo več metrov dolg sprevod potujočih gosonic, tedaj je to najpreprostejša oblika družabnosti. To je prav isti pojav, kot je potovanje zajcev na severu ali kot je jata kobilice ali roj mušic in romanje nekaterih morskih živali. To je prva stopnja nagonskega, skupnega delovanja. Za take pojave še niso potrebni kakšni posebni glasovi za sporazumevanje. Na višji stopnji je družabni pojav živali za kak poseben vzrok, na primer, ko se lastovke ali škorci zberejo, da skupno odletijo, ali pa volkovi, ko gredo skupno na lov. Ko je namen dosežen, pa skupnost spet razpade. Spričo plena se volkovi spričkajo, in škorci gredo po skupnem poletu spet vsak na svoj posel, ne da bi se skupno naselili, kot na primer galebi ali žerjavi. Za družabnost s posebnim namenom so že potrebni glasovi za sporazumevanje. Tako si dajejo volkovi posebna znamenja, ki si drug drugemu seganjajo svoje žrtve. Pri lovu se vede volk kot divja zver mnogo bolj tiho kot pes, ki je domača žival. Pri živalih, ki živijo zmeraj v čredah, opazimo različne svaril-

Ženska ima težje možgane

Odkar smo človeško telo spoznali anatomsko bolj natančno, se je mnogo praznovernih zmot, ki so v srednjem veku še vsi vanje verjeli, umaknilo boljšemu poznavanju. Ena teh zmotnih misli, je mnenje, da je ženska že zato manj vredna ko možki, ker so možgani moškega za 120—150 gramov težji. Proti temu so vstali ugovori, češ da inteligentnega človeka ne smeš presojati po teži možganov, ker sicer nas ne bi prekašal samo slon, ampak tudi konj in vol. Navzlic temu in čeprav se v šolah poučuje, da je finejša zgraja možganov odločilna za delovanje, pa še zmeraj strasio po knjigah in v življenju besede o »manjvrednih ženskih možganih«. Pri vsem tem pa je to zmotna, ki je nastala iz napačnega dognanja. Če hočemo namreč dobiti zanesljiv pojem o teži, je treba primerjati relativno težo možganov obeh spolov, ne pa absolutno težo. Potem je vsa ta stvar precej drugačna. Če tehtajo možki 62 kg, tehtajo njegovi možgani 1380 gramov. Pri ženski pa, ki tehtajo 54 kg, tehtajo njeni možgani 1230 gr. Če računamo dalje, vidimo, da morajo tehtati možgani ženske, ki je njena telesna teža 50 kg, 1138,5 gr, a možgani moškega z isto telesno težo, tehtajo le 1112,5 gr. Možgani ženske so v primeri z njenim telesom zares težji, dasi so splošno spričo njenega nežnejšega telesa manj obsežni. Če že svet presojamo s tega, tako zgolj materialističnega stališča, nimamo torej prav, da bi presojali žensko, ki vpravi v teh časih nosi največje breme življenja in se je čisto izkazala »kot cel mož«, kot manjvredno bitje zaradi teže njenih možganov!

All že več...

... da so na svetu posebna gorska vina, ki pritevamo k njim tudi tista iz vinogradov, ki segajo v Armeniji do 1900 m višine, v Himalaji pa celo do 2700 m?

... da je to izredno dejstvo, da čebelja matičica le malokdaj piči človeka v zvezi z zakoni o ohranitvi rodu?

... da je v januarju v Avstraliji, Čileju, Novi Zelandiji in Argentini žetev, ko je pri nas takrat najhujša zima?

... da ima morski volk med vsemi živalmi največ mladičev in da so norveški raziskovalci na severni obali Avstralije dobili samice morskega volka ki so vsebovale po 70 mladičev?

ne glasove, ki so drugačni spričo opozorila, da se nevarnost šele bliža, kot oni, da je nevarnost že tu. Svarilna opozorila pa razumejo tudi živali iz drugih skupin. Svarilni klic šoje prav dobro razume tudi srna in prav tako dobro pozna lisica smrtni obup zajca. Če, na primer, kaka kobilja začne opozarjati na nevarnost, se koj neha oglašati pišče, ki je še v jajcu, in koj utihne.

Število glasov, ki jih zmorejo živali, je zelo različno. Piščeta se v enem tednu naučijo osem različnih glasov, odrasle kokoši jih premorejo trinajst, petelini pa celo petnajst. Živali nimajo svojih glasov le za to, da bi se sporazumevale med seboj, ampak so glasovi zmeraj izraz kakkega posebnega »duševnega« stanja, na primer razburjenja ali ugodja. Petelin premore tri različne svarilne klice in prav tako različne klice, ko vabi kokoši, in sleherni teh ima svoj pomen. Celotno renčanje psa ima različen pomen; renčati lahko zaradi ugodja, nejevolje ali jeze. Divje živali so bolj molčeče kot domače, zlasti pa zverine. Zato so lovski psi še posebej naučeni, da se na lovu ne smejo oglašati.

Žaloigra Strindbergovega zakona

O priliki uprizoritve Strindbergove drame »Neveste s krono« v ljubljanskem gledališču je zanimivo zvedeti, da se je v teh dneh ponesrečila in umrla v Salzburgu Strindbergova vdova, Frida Strindberg, v starosti 71 let. Smrt te vdove nas spominja raznih tragičnih zakonskih zapletov v življenju tega velikega švedskega književnika. Rajnica je bila hči avstrijskega dvornega svetnika Ulla in je bila Strindberga spoznala kot slikarica v Berlinu. Postala je Strindbergova druga žena in lahko rečemo, da je bil njen zakon pravo pravcato mučenstvo. Mati rajnice, Maria Uhl, ki se je še dolgo po ločitvi zakona svoje hčere dopisovala s svojim zetom, je pred leti objavila v nekem švedskem listu spomine nanj. Iz njih je svet zvedel, da je živčno prenapeti Avgust Strindberg že v poročni noči v Londonu, kjer je bila poroka, radi neutemeljene ljubosumnosti zapustil svojo mlado ženo in se je kar odpeljal k njenim starim v Mondsee. Ti jako premožni starši in stari starši Strindbergove žene so imeli nekončno potrpljenje z bolezenskimi pojavi v značaju in vedenju Strindberga. Tako je Strindberg kmalu po prvem pobotanju po nekem prepisu s tatom spet kar nenadoma izginil iz njegove hiše. Ker so bili naši njegov klobuk in palico in suknjo na jezerskem bregu, so vsi mislili, da je bolni književnik utonil. Kmalu so pa zvedeli, da je bil Strindberg zdrav in dobre volje v Salzburgu. Ko se je tudi ta spor poleg, so stari starši njegove žene odstopili mladima zakoncem v svojem gradu v Dornachu pri Greinu kar celo nadstropje. Tu se je Strindberg bavil z alkimijo in je hotel na vsak način delati zlato, da bi sam napolnil svojo, zmeraj prazno blagajno, ki so jo bili doslej širokogrudno polnili starši in stari starši njegove žene. Tu v Dornachu je postala Strindbergova ljubosumnost tako huda, da se je moral sleherni možki odstraniti iz bližine njegove žene in je trpel le strega kočijaža poleg. Domisljal si je tudi, da ga vse preganja in mu vsi ljudje, ki so iz raznih držav prihajali tjakaj na letovanje, strežijo po življenju. Da bi ušel svojim »morilecem«, je imel zmeraj velik kuhinjski nož pri sebi. Višek vseh teh izrednih in čudskih duševnih pojavov pa je bilo to, da se je Strindberg nekoč zaklenil v sobo in se črno oblečen vlegel na mrtvaški oder, ki si ga je bil sam pripavil. Ko so domači vdrl v sobo, misleč, da je izvršil samomor, jim je dejal, da je umorjen. Ta dogodek je povzročil, da so poklicali zdravnika za živčne bolezni in so spravili Strindberga v neki sanatorij pri Dunaju. Zakon, ki je bil v njem rojen edini otrok, hčerka Kersti, je bil zdaj dokončno ločen. Kot je znano, se je nato Strindberg še v tretje oženil in sicer z neko igralko, a tudi ta zakon se je zaradi Strindbergove živčne razvrzanosti razdel.

drugo ob drugi. Bila sta Majda in Janez. Vsakomur, ki bi ju tako videl, bi moralo biti jasno, da se nista pomenkovala o vsakdanjih rečeh, pa tudi to, da morajo biti med njima globlje vezi. Ah, in še nekaj je moral videti: da ga je držala za roko, z drugo pa ga je božala po licih. Ko mu je govorila, mu je dolgo gledala v oči. Poznal je te poglede. Tak je bil vtis, da mu je za nekaj, kar ji je razodel, zelo hvaležna. Le kaj je moralo biti?

Matevža je prizor hudo prizadel. Obzirno se je umaknil in odšel z novo doslej neznano bolečino na drugo stran. Čutil je, da mu je udarila kri v lice in da mu je začelo v nogah drgetati kakor da se ga loteva slabost. Na zemlji očetov je stopal skozi sadovnjak, ki ga je negoval kakor svoj otroški vrtiček ter se umikal mimo ljubljenih brajd proti gozdu. Umikal se je kakor nekdo, ki ni ničesar zagrešil, vendar je moral proč, da ne bi bil ponizan pred človekom, v katerem nikoli ni videl svojega resnega tekmeča.

Ni si mogel razložiti kaj se je razvilo med njima. In je tudi ni vprašal. Vselej pa je čutil grenkobo, ko se je spomnil na oni junjski večer. Zdelo se mu je, da izgublja nekaj, kar mu je pomenilo vse na svetu. Omajalo se je zaupanje, čeprav v prizoru samem ni bilo kaj tako hudega, in dasiravno se je branil misli, da čuti žena do tega mestnega človeka kaj več kot do prijatelja. Okoliščina pa, da je Janez tako pogosto prihajal na obisk in da je imela ona zanj vselej dovolj časa in dobre volje, ga je zaskrbelo.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 38

»Vi mislite... da sem ubila Kedstija? — je rekla s prisiljeno mirnim glasom. — »Prišli ste, da storite zame to, kar sem storila jaz za vas, kajne, Jeems?«

»Da bi se vam oddolžil za to, kar ste mi storili! — je vzkliznil. — »Tega vam v tisoč letih ne bi mogel povrniti! Ko ste prišli v bolnišnico, ste mi povrnili življenje; prišli ste, ko je slednje upanje v meni umrlo. Mislim, da bom moral tisto noč umreti, toda vi ste me rešili. Ljubil sem vas od tistega trenutka dalje, ko sem vas prvič videl; trdno sem prepričan, da mi je ta ljubezen rešila življenje. Oddolžiti se vam! Nikoli se vam ne bom mogel oddolžiti, nikoli! Mislim, da sem ubil človeka in vendar ste mi prišli na pomoč, pripravljene tudi ubijati, če bi to bilo potrebno! Radi mene! Nisem se izpraševal zakaj ste tako ravnali, toda pripravljeni ste bili tudi ubijati. Nocoj sem jaz pripravljen boriti se za vas in ubijati. Nimam časa misliti na Kedstija; le na vas mislim. Tudi če bi ga bili ubili vi, bi pač gotovo imeli tehten razlog za to, toda jaz tega ne verjemem. Ne verjamem. Ne verjamem, da ste ga ubili vi; tega bi s temile vašimi rokami ne mogli storiti!«

Nenadoma je prijel njene nežne roke in jih stisnil za zapestja.

»Te roke ne bi moglo tega storiti! — je zakli-

cal s poudarkom. — »Prisegam pri Bogu, da te roke ne bi mogle tega storiti!«

Dekličin obraz je vidno zardel in oči so se ji zasvetile.

»Ali ste res o tem prepričani, Jeems?«

»Da; prav tako, kakor ste vi verjeli, da nisem jaz ubil Johna Barkleyja. Toda svet je proti nama, proti nama obema in zato morava oba oditi v dolino, o kateri ste mi govorili. Ali me razume, Margette? Jaz... jaz sem vesel, da je tako.«

Obrnil se je k vratom.

»Ali mislite, da boste v desetih minutah mogli biti pripravljeni za odhod?«

Prikimala je.

»Da, v desetih minutah.«

Hito je odšel iz sobe, šel po stopnicah navzdol, zaklenil glavna vrata in se nato vrnil v svoje skrivališče blizu Margettine sobe. Zavezel se je, da ga je napadla neke vrste blaznost, kajti tragedija, ki se je pred kratkim odigrala v tej hiši, je mogla le blaznega človeka navditi z velikim veseljem. Kedstijeva smrt ga je v nekem smislu približala Margetti, kajti ona je bila odslej navezana nanj, ker je potrebovala pomoči in zaščite. Najsi je storila kar koli — on jo je ljubil. Čim bolj bosta šla stran od sveta prej mu bo vse povedala in prej se mu bo razjasnila skrivnost, ki jo obdaja.

Kljub tem mislim ga je vendar še nekaj skrbelo. Tista kita las, ki je povzročila Kedstijevu smrt, je bila Margettina, njeni so bili lasje... toda upal je, da mu bo dekle pojasnilo tudi to res nenavadno okolnost; o tem je bil trdno prepričan. Morda je bil kljub vsem okoliščinam in vsemu videzu neupameten in nedosleden, toda njegova ljubezen in njegovo zaupanje nista poznali meja. Ne, ona ni ubila Kedstija! Ne, tega ona ni storila, čeprav je

pred nekaj uremi mirno rekla, da bi nadzornika ubila, če bi nečesa ne storil!

Zavezel si je čevlje ter vsa živila, ki so bila na mizi, zavil v zavoj in jih spravil v svoj tornister. Tornister in puško je nato odnesel v pritičje ter nato odšel k vratom Margettine sobe; bila so zaprta. Potrkal je in deklica mu je odgovorila, da še ni nared.

Čakal je. Slišal je, kako je urno hodila po sobi, nato je vse utihnilo. Pet minut pozneje je zopet potrkal. Vrata so se odprla.

Ves začuden je gledal Margettino izpremembo. Umaknila se je z vrat, da bi mogel vstopiti v sobo. Stala je v polnem sijaju svetilnice svetlobe. Na sebi je imela obleko iz temnomodrega blaga, ki se je lepo prilagajala njenemu vitkemu telesu. Krilo ji je segalo nekoliko preko kolena. Na nogah je nosila čevlje iz kariboujevega usnja z visoko peto. Okrog pasu je imela pas z naboji in majhen samokres. Bila je nenavadno lepa in Kent ni mogel pomisliti na nič drugega kot le na njeno lepoto. Ta obleka je bila narejena za potovanje na sever in Margette bo pogumna šla z njim tja proti severu. Tudi še neko drugo izpremembo je še opazil na njej: lica ji je pobarvala rdečica, oči so se ji bleščale in ustnice so ji bile rdeče. Bledica, strah in groza so izginili z njenega obraza in na njegovem mestu je videl tiho razburjenje, s katerim gre človek pustolovčinam nasproti.

Na tleh je ležal zavoj, polovico manjši od Kentovega. Dvignil ga je in ugotovil, da je zelo lahek. Privezel ga je k tornistru, Margette pa je med tem časom oblekla plašča ter odšla po stopnicah navzdol. V pritičju ga je počakala, držeč v rokah Kedstijev plašč.

»Morali ga boste obleči! — je rekla in Kentu se je zdelo, da je pri tej besedah rahlo zadrla.

Ko je pomagala Kentu obleči plašč, je na njeno lica zopet stopila rdečica; hotela je še nekaj povedati, vendar se je premislila.

Stoječ pri vratih sta slišala divjanje nevihte, ki je besnela z nezmanjšano silo, kakor da bi jima hotela preprečiti odhod. Kent je ugasnil luč in odprl vrata. Veter in dež sta jima divje udarila v obraz. Kent je z eno roko pritegnil Margetto k sebi, z drugo pa je zaprl vrata. Zunaj je vladala neprodorna tema, ki ju je ovirala toliko bolj, ker sta prihajala iz razsvetljenega prostora. Hipoma se je močno zablistalo in v svetlobi bliska je videl Margette; bila je blede in gledala ga je z nekim posebnim izrazom v očeh. Razumel je: ganilo jo je njegovo zaupanje in njegova vera vanjo. Ta misel je pomnožila njegove sile. Boril se je proti vetru in dežju; na svojih lakhtah je čutil njene prste, s katerimi ga je držala, kakor da bi se bala, da ga bo izgubila v tej strašni temi. Še bolj jo je stisnil k sebi, tako da se je z obrazom dotikal njenih las, ki jih ni pokrivala kapuca.

»Jeems, v Bayou-u leži ladja za naju prav pri koncu steze. Monsieur Fingers jo je ves čas imel pripravljeno.«

Kent je zopet blagoslovljal Fingersovo previdnost. Še vedno držeč Margetto tesno pri sebi je šel po stezi, ki je vodila skozi topolov gozdčič.

Njune noge so brodile po blatu. Veter jima je zapiral sapo in dež jima je lil v oči. Ni bilo moč videti niti meter daleč in le v svetlobi bliskov je mogel Kent videti pot. Ob njihovi svetlobi je tudi videl, da sta prišla k pobočju, ki vodi k reki. Tla so bila spolzka, posejana s kamenjem in koreninami, ki so molele iz tal.

„Slovenečeva“ športna posvetovalnica

»Jaz sem Ladas! — Vaše pismo, v katerem mi pišete o fantičkih s papirnatimi predpasniki in z lovorjevim vencem na glavi, sem prebral z velikim zanimanjem. Ko ste prišli v bolnišnico, ste mi povrnili življenje; prišli ste, ko je slednje upanje v meni umrlo. Mislim, da bom moral tisto noč umreti, toda vi ste me rešili. Ljubil sem vas od tistega trenutka dalje, ko sem vas prvič videl; trdno sem prepričan, da mi je ta ljubezen rešila življenje. Oddolžiti se vam! Nikoli se vam ne bom mogel oddolžiti, nikoli! Mislim, da sem ubil človeka in vendar ste mi prišli na pomoč, pripravljene tudi ubijati, če bi to bilo potrebno! Radi mene! Nisem se izpraševal zakaj ste tako ravnali, toda pripravljeni ste bili tudi ubijati. Nocoj sem jaz pripravljen boriti se za vas in ubijati. Nimam časa misliti na Kedstija; le na vas mislim. Tudi če bi ga bili ubili vi, bi pač gotovo imeli tehten razlog za to, toda jaz tega ne verjemem. Ne verjamem. Ne verjamem, da ste ga ubili vi; tega bi s temile vašimi rokami ne mogli storiti!«

Nenadoma je prijel njene nežne roke in jih stisnil za zapestja.

»Te roke ne bi moglo tega storiti! — je zakli-

ustvarjati dela, od katerih bi najboljša kaj kmalu ponarodela. Moram zaključiti, da me ne bo odvedlo predaleč. Dali ste pobudo; za zdaj nisem mogel storiti več, kot da sem jo sprožil naprej. (S. M.)

Atletika prireditev. V zvezi s poročilom o lahkoatletskih tekmah v Celju bi radi vedeli še za uspehe, ki sta jih dosegla tekača Pleteršek in Sporn. O prvem sem bral, da je pretekel 200 metrov v 25,1 sek., Spornovega imena pa ni bilo v poročilu med prvimi tremi. Če je sploh nastopil, se je najbrž slabše plasiral. (J. G.)

Gimnastika. Vprašujete, če imamo kaj domače literature, ki obravnava telovadbo brez orodja, tako imenovane pripravljalne vaje. V poštvi bi prišli dve knjižici: D. Ulega — »Gimnastika« in B. Polić — »Proste vežbe kao vežbe oblikovanja«. Prvo boste dobili v javni knjižnici, ker je razprodana, drugo pa v večji knjižnici. (T. S.)

Madžari v Stockholmu. Zaradi tega nisem objavil podrobnih izidov o meddržavnem lahkoatletskem dvoboju med Madžari in Švedi v Stockholmu, ker imam pripravljen najnovejši pregled dosedanjih letošnjih rezultatov širom Evrope. Kakor je bilo pričakovati, so zmagali Švedi skoraj v vseh panogah. Madžari so dosegli samo pet zmag. Ker sem o Švedih že večkrat pisal, naj omenim nekaj pomembnejših madžarskih uspehov, ki pomenijo obenem tudi prva mesta Madžarov. Horvath je pognal disk 47,87 m daleč, Szilagyi je zmagal v teku na 10.000 m v 30 min. 16 sek. (prav dober uspeh!), v štafeti 4x100 m so bili Madžari prvi z 42,1 sek., kroglo pa je pognal Nemeth 15,32 m daleč. V vsem so zmagali Švedi, ki so dosegli 95 točk, Madžari pa 67. (A. C.)

Ponavljalni izpit iz telovadbe. Poročate mi o sinu, ki je dobil ponavljalni izpit iz telovadbe

in vprašujete, kaj sodim o tem. Vam se zdi, da ni prav, zakaj telovadba vendar ni predmet, katerega bi se morali dijaki učiti, temveč je stvar razvedrila. Drži, da se telovadbe ne učimo podobno kakor zgodovine ali matematike. Drži pa tudi, da je namen šolske telesne vzgoje v tem, da se učenci sprostito, razvedrijo in urijo v spretnostih. Najbrž pa Vaš sin ni dobil ponavljalnega izpita zaradi tega, ker ni preskočil 1,20 m visoko, ali ker se ni mogel povzpeti na vrh plezala, pač pa je moral biti vzrok drugje. Morda je bil len, nemaren in brez vsakega stremeljenja. Kolikor mi je znano, pri nas še ne zahtevamo za pozitivno oceno v telesni vzgoji zadostno izurjenost v tekih, skokih, metih, plezanju, plavanju in podobno (čeprav bi bilo kaj takega samo želetili), pač pa zelo lahke osnove in discipline. Načelno je torej povsem mogoče, pravilno in razumljivo, da »pade« ta ali oni tudi iz telovadbe. — Na drugi del Vašega pisma pa iz pedagoških ozirov ne morem odgovorjati javno. (S. D.)

Tekač na 1000 m. Če hočete dobiti strokovno oceno sloga tekača, me morate opozoriti na to pred tekmami. Letošnje domače prireditve so razmeroma skromne, in jih tudi zaradi tega ne morem strokovno razčleniti, ker se atletom še ni posrečilo vzpeti se kam višje, da bi bilo tudi med občinstvom in med bralci športnih poročil kaj več zanimanja za posamezne tehnične podrobnosti. (Z. R.)

Iz jadranskega letalstva. Zanimajo Vas dosežki najboljši uspehi jadranskega letalstva pri nas, pa tudi nekaj podrobnosti v zvezi s sinjim športom. Rekord na Blokah je postavil Marjan Krizman, ki je vztrajal v zraku nekaj čez 12 ur. Krila jadranskega letala merijo 10 do 20 m. Čim boljše je letalo, tem širša so krila. Z vprašanjem, ali je možno uporabljajoč strujo hladnega in toplega zraka kretati se z značno jadrnico tudi globoko v dolinah, sem se obrnil na strokovnjaka, ki meni, da je to zelo težko in skoraj nemogoče. (V. S.)

Tekač Andersson in njegovi učenci

O švedskem učitelju, ki je izgubil zaupanje svojih učencev, ker ga je Haegg premagal. — V Göteborgu pričakujejo Haeggove vrnitve in povratne tekme.

Veliki športniki bi lahko potrdili staro izkušnjo, da je v športnem življenju le malo sočutja in ljubezni. Dokler zmagujejo, skrbijo ljudje za svoje ljubljence in jih nosijo včasih kar na rokah, kadar pa so poraženi, jih komaj še poznajo. In vendar je včasih med zmago in porazom tako mala razlika! Niso redki primeri, ko odloča desetinka sekunde, drobec centimetra ali en sam dobro naperjen udarec. So navidezne malenkosti, ki odločajo med profesionalnimi tekmovalci o milijonskih zaslužkih, med amaterji pa o časti, elavi, popularnosti in o vsem lepem, kar je z zmaganjem v zvezi.

Povedano bi lahko potrdil tudi švedski učitelj Andersson. Gotovo se ga še spominjate, saj smo prav nedavno pisali o njem, da je zbrisal Haeggov svetovni rekord v teku na 1 miljo in postavil novega s časom 4 min. 2,6 sek. Andersson je učitelj na neki srednji šoli na Švedskem. Njegovi dijaki se kajpada živo zanimajo za lahko atletiko in kritično motrijo nastope svojega učitelja. Prav dobro vedo, kako se Andersson hrani, kako trenira, kako počiva in kaj dela. Od svojega učitelja ne pričakujejo samo požrtvovalnega dela v šoli, pač pa tudi zmagovanja na tekmah.

Ko se je lansko leto zgodilo, da ga je Haegg premagal v teku na 1500 m, so bili dijaki hudo razočarani. V športnih poročilih s Švedske beremo, da so ga v razredu tako hladno sprejeli, da mu ni preostalo drugega, kot da išče načina, da si ponovno pribori zaupanje svojih učencev. Da ga ne bi gledali po strani, in da bi jih prepričal, kako hiter je bil fant iz gozdov (tako imenujejo Gundarja Haegg), ki ga Andersson ni mogel dobiti, je pozval dijake na nenavadno tekmo. Naročil jim je, naj sestavijo štafeto iz najboljših sprinterjev na 100 m, sam pa je bil pripravljen tekmovati z njimi v teku na 1500 m. Z veseljem so dijaki tekmo sprejeli.

Zdaj je šlo Anderssonu za biti ali ne biti. Tokel je, kolikor so ga nesle noge. In res, posrečilo se mu je, da je štafeto dijakov premagal. Zdaj so bili učenci spet na strani učitelja, v nemilost pa je padlo onih 15 izbrancev, ki so štafeto izgubili. Andersson je imel spet lahko stališče v šoli in dijaki so si prizadevali, da bi se v njegovih predmetih čim bolj odrezali. Na tekmah, ki so se pozneje vršile, je stal ves razred kot en mož za svojim priljubljenim učiteljem.

Mešera septembra pa čaka Anderssona spet trda preizkušnja.

Kakor znano, se mudi Haegg zdaj na goševanju v ameriških državah. Ko so mu sporočili, da je medtem postavil njegov stari tekmeec nov svetovni rekord v teku na 1 miljo (1600 m), je takoj brzojavno odgovoril, da mu čestita in da bi se rad ponovno srečal z njim. Konec avgusta se bo vrnil »kralj tekačev« v svojo domovino. Ampak tam ga čaka preizkušnja, kakršne doslej še ni preстал. Andersson je namreč postavil boljši čas od Haeggovega svetovnega rekorda, Gustavsson pa ga je izenačil. Ni torej izključeno, da bo tokrat Haegg samo drugi ali pa celo tretji!

Na Švedskem je izredno veliko zanimanje za športni dogodek, ko se bodo spopadali trije naj-

zmogljivejši tekači v teku na srednje proge. Haegg bo branil sloves nepremagljivega, Anderssonu pa bo šlo za to, da ga ne bo zbrisal iz zlate knjige svetovnih rekordov — in končno tudi za dobro ime pri učencih. Lahko si mislimo, kako bi bili razočarani, če bi jih pustil na cedilu, ko ni nikogar med njimi, ki bi dvomil v zmago priljubljenega učitelja. Veliko tekmo, o kateri sodijo, da bo najzanimivejši športni dogodek letošnjega leta, bodo gledali v Anderssonovem rojstnem mestu Göteborgu. Spet bodo odločali samo drobec sekunde, in spet bo dano samo enemu, da bo zmagal.

Sportni drobiž

Mladinski turnir SK Marsa. Naprošajo se vsi delegati klubov, ki sodelujejo na mladinskem pokalnem turnirju SK Marsa, da se udeležijo sestanka v četrtek, 22. julija, ob 5 v prostorih Nogometne zveze.

Prvič se je zgodilo, da Branko Žižek ni bil prvi na tako imenovani traversati. Iz Milana poročajo, da je bilo veliko zanimanje za plavanje na 1852 m. Med prijavljeni so bili znani pevci, kakor Žižek, Ognio, Signori, Ferrando in drugi. Žižek tokrat ni zmagal kakor je bilo pričakovati, in tudi ni bil drugi ali tretji. V Gazzetti dello Sport čitamo, da se je precej časa izpraval v medsebojni borbi s Signorijem, nazadnje pa je odstopil. Sodijo, da tokrat ni bil docela zdrav. Tudi Signori je popustil pred ciljem in tako je zmagal Ognio s časom 17 min. 33,2 sek.

Na konjskih dirkah za veliko nagrado v Berlinu je spet zmagal triletni Tacino. Doslej je zasluzil svojemu gospodarju že lepo premoženje, zadnjo nedeljo pa mu je prinesla zmaga spet novih 50.000 mark. Dirka se je vršila na 2400 m dolgi progi.

Iz Kopenhagene poročajo o mednarodnem atletskem dvoboju med Švedi in Danci. Pred nekaj dnevi so Švedi premagali Madžare, zdaj pa še Danc. Razmerje točk znaša 131:72. V Kopenhagenu sta padli na tem dvoboju tudi dve znamki, ki pomenita izboljšanje letošnjih evropskih rezultatov. Gre najprej za Sörensenovo zmago (Danska) v teku na 800 m s časom 1 min. 50,4 sek. in za Axelssonov uspeh v troskoku 14,93 m.

KINO UNION 22-21

Kako čudovita so pota ljubezni — nam prikazuje napet in zanimiv film

»Na Antilih«

Olga Čehova in Karl Ludwig Diehl
PREDSTAVE ob 16.30, 18.30 in ob 20.30!

KINO SLOGA 27-30

Mnogo zabavno napetih prizorov v filmu

»Vražje dekle«

V glavni vlogi živahna Lili Murati in nepozabljeni Antal Páger
Predstave ob delavnikih razen srede: ob 14, 16, 18 in 20. Ob sredah samo ob 14, 16 in 18.

KINO MATICA 22-41

Priljubljena in lepa Katalin Karady v filmu madžarske produkcije

»Ne vprašuj, kaj sem bila«

Moderna socialna vsebina z romantično ljubezensko zgodbo in prijetnimi pevskimi vložki.
PREDSTAVE ob 16, 18.30 in ob 20.30. ur!

Mali oglasi

Službe

Dobete:

Služkinjo

pridno in pošteno, za vsa hišna dela, sprejme boljše plačo. Plača in hrana dobra. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4992. (b)

Postrežnica

za popoldanske ure dobi službo takoj. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 4994.

Prodamo

Košnjo otave

prodam. — Predovič, Poljska 73. (f)

Otroški voziček

dobro ohranjen, naprodam za 1200 lir. Naslov v posrednici »Slovenec«, Novo mesto. (f)

Brezove metle

držajo za lopate itd., dobite pri Gospodarski zvezi na Bleiweisovi 29 in Maistrovi 10. (f)

Suho sadije

prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova 29. (f)

Pisalni stroj

prenosljiv s kovčgom, tovarniško nov, poceni prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4986. (s)

Špansko olje za sončenje
Acetate radice »La Toja« Generalna zastopstva: CHEMOTECNA družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10. (f)

Pege in lišaji

vam zanesljivo odstrani »ALBA« krema, Drogerija KANC, Zidovska ul. 1.

Mrčes

(uš, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uniči s Toxin praškom, Drogerija Kanc, Zidovska ulica 1.

Avto-motor

2 motorni kolesi

najboljše znamke, v odličnem stanju, zelo poceni naprodam. Šuštaršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče). (f)

Živali

Švicarsko kozo

nagrajeno, prodam. Vošnik, Litijska 53. (f)

Stanovanja

Istejo:

1000 lir nagrade

dam tistemu, ki mi prikaže, da čimprej stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje. Ponudbe poslati upravi »Slov.« pod značko »Nagrada« 4989.

Kupimo

Kroj, in šiviljske odpadke kupim. Hrenova ulica 8.

Slamič Ljubljana

kupuje suhe gobe stalno in po najvišjih dnevnih cenah.

Prazne škatlice

od Mama mleka in prazne steklenice kupujem po najvišji ceni. B. Gustin, Vodnikov trg 2. (k)

Suhe gobe

po najvišji dnevni ceni kupuje Sever & Komp.

Kolesa

Plačamo zelo dobro

za stare bicikle, biciklistične, motorne kolesa ter gume za motorna kolesa. Gasogeno-Merkur, Puharjeva 6.

Dva tricikla

(rabljen in nov) zelo poceni naprodam. Šuštaršič, meh. delavnica, Bleiweisova 13 (Figovec, levo dvorišče).

Damska in moška kolesa

več komadov, najboljših znamk, zelo ugodno naprodam. Šuštaršič, meh. delavnica (Figovec, levo dvorišče), Bleiweisova 13.

Nihče je ni opazil. Sedaj pa kar urno kačo v posteljo in pripepena princeska bo mrtva! »Le čakaj, ti tatica mojega imena in imetja!« je kriknila Marjetica.

Mala sanjska princeska pa je medtem nič hudega sluteč skakljala s svojo srnico po hodnikih; grad je odmeval od njenega srebrnega smeha.